

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΤΑΝΟΝ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΙΣΡΑΗΛΙΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΣ

ΕΤΟΣ ΣΤ' • ΤΕΥΧΟΣ 51 • ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1982 • ΑΡΙΘΜΟΥΛ 5743

ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΟ ΝΕΟ ΧΡΟΝΟ 5743

ΜΕ ΑΙΣΘΗΜΑΤΑ αισιοδοξίας, πού πηγάζουν άπό τήν δύναμι τῶν ἀνθρωπίνων ἀξιῶν κι ἀπό τήν πίστι μας ότι τελικά στήν διαπάλη μεταξύ καλοῦ καὶ κακοῦ θά κερδίση ὁ Ἀνθρώπος, ὑποδεχόμαστε τό Νέο Χρόνο 5743.

Ο ΧΡΟΝΟΣ ΠΟΥ ΠΕΡΑΣΕ ἥταν δύσκολος. Δύσκολος γιά τήν Ειρήνη, δύσκολος γιά τίς διεθνεῖς σχέσεις, δύσκολος γιά μᾶς τούς Ἐβραίους.

ΟΙ ΕΒΡΑΙΟΙ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ, ἀποτελοῦντες θρησκευτική μειονότητα, βρέθηκαν, χωρίς οἱ ἔδοι νά τό ἐπιδιώξουν μέ καμμιά ἐνέργειά τους, ἀντιμέτωποι ἔξαρσεως ἐνός ὑπουλου ἀντισημιτισμοῦ. Ἀκουσαν ἀρνητικές κουβέντες, ἀσύστολες κατηγορίες, ἀκόμα καὶ σαφεῖς ἀπειλές. Εἶδαν νά ἔρχωνται στήν ἐπιφάνεια ταπεινά αἰσθήματα κι ἀποτρόπαιες μνήμες, πού τίς νόμιζαν ὅχι μόνο ξεχασμένες ἀλλά καὶ καταδικασμένες.

ΟΙ ΕΒΡΑΙΟΙ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ, «σάρξ ἐκ τῆς σαρκός τοῦ Ἐλληνισμοῦ», δέν εἶναι οὕτε καλύτεροι οὕτε χειρότεροι ἀπό τούς Συνέλληνες. Δέν ἔχουν οὕτε περισσότερα οὕτε λιγάτερα δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις ἀπό τούς ἄλλους ὑπηκόους αὐτῆς τῆς χώρας. Προσπαθοῦν, στά μέτρα τῶν ἀνθρωπίνων ἀδυναμιῶν καὶ δυνατοτήτων, νά πολιτεύωνται μέσα στά πλαίσια πού χαράζει ἡ Ἑλληνική Πολιτεία. Γί' αὐτό κι ἀπαιτοῦν τήν ἴδια πολιτική, κοινωνική, οικονομική, ἀνθρωπιστική προστασία πού παρέχει ἡ Πολιτεία σέ κάθε πολίτη της.

ΜΕ ΑΥΤΕΣ ΤΙΣ ΘΕΣΣΕΙΣ ἀντιμετώπισε ὁ Ἐβραϊσμός τῆς Ἑλλάδος τήν τελευταία, δργανωμένη ἀπό γνωστά συμφέροντα καὶ πανίσχυρες δυνάμεις, ἐναντίον του ἐπίθεσι. Καὶ εἶναι εύτύχημα ότι ὑπῆρξαν ἔντιμες φωνές, γνήσια Ἑλληνικές, πού κατά τρόπο ὅχι δργανωμένο οὕτε κατευθυνόμενο αὐτές ἀντέδρασαν κι ἀντιφώνησαν τήν ἀλήθεια.

ΑΥΤΕΣ ΟΙ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ, πού τιμοῦν τόν φιλελευθερισμό ἐκείνων πού τίς ἀνέλαβαν, μᾶς κάνουν νά πιστεύουμε στό μέλλον τοῦ Ἀνθρώπου. Μᾶς δίνουν τήν δύναμι γιά νά διακρύζουμε τήν πίστι μας στήν Ειρήνη, στά ἀνθρώπινα ἰδεώδη καὶ πιστεύω, στόν ἔντιμο, ἐλεύθερο καὶ ἀδέσμευτο ὄνθρωπο. Λυπούμεθα γιά τά θύματα καὶ τίς καταστροφές τῶν πολέμων, ὅποι κι ἄν γίνωνται. Θλιβόμεθα γιά τίς ταλαιπωρίες τῶν συνανθρώπων, τῶν ἀθώων κι ἀνυπεράσπιστων. Λυπούμεθα καὶ προσευχόμεθα. Καὶ πάνω ἀπ' ὅλα αἰσιοδοξοῦμε, ὅπως καὶ στήν ἀρχή αύτοῦ τοῦ ὄρθρου εἴπαμε, ότι τελικά στή μάχη κατά τοῦ σκότους νικητής θά εἶναι ὁ Ἀνθρώπος.

ΑΣ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΕΤΟΣ 5743 ειρηνικό καὶ καρποφόρο. Γιά τόν καθένα ξεχωριστά καὶ γιά τήν ὄλοτητα. Κι ἀς γίνη κοινή συνείδησις ότι στά χέρια τά δικά μας, τῶν μέσων ἀνθρώπων, βρίσκεται τό μέλλον.

ΕΒΡΑΙΟΙ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΕΣ

"Ολοι οι "Ελληνες" ήσθιαν βέβαια βαθείαν αυτήν διά τους διωγμούς ύπό των Χιτλερικών μεγίστου μερους των Εβραίων της Εύρωπης και ίδιαιτέρως διά την έξολόθρευσιν των πλείστων Εβραίων συμπατριωτών μας. Κατατρεχόμενοι θυμάς από τά ίδια μας βάσανα δέν ήδυνηθημεν νά δτενίσωμεν τό ζήτημα ύπό την γενικωτέραν του δψιν καί νά συνειδοποιήσωμεν τήν άπωλειαν την δποιαν ύφισταται ή άνθρωπότης και ίδιαιτέρα τό έλληνικον κράτος διά της θηριώδους θυσίας εις τόν βωμόν τού φασισμού δάνω τών τριών ισως έκατομμυρίων μελών της άνθρωπινης κοινωνίας. Καί μάλιστα έξ ένός έθους τού δποιου ή συμβολή εις τόν πολιτισμόν μας ύπηρξε και είναι άκομη έντελως έξαιρετική.

Δέν συνδέουν μόνον κοινά χαρακτηριστικά τούς Ελληνας μέ τους Εβραίους, δπως ή άρχαιότης τού πολιτισμού των, ή κλίσις των πρόσ τό έμποριον, ή πολυχρόνιος δουλεία των και ή διασπορά. 'Άλλ' άκρα και κοινά ίδαινικά. δπως ή άγαπτη της έλευθερίας, έθνικής και άτομικής, ή άνησυχία διά τήν γνώστην της άληθείας, ένας κοσμοπολιτισμός πού δέν σβήνει τόν ειδικόν σύνδεσμον πρόσ τόν τόπον και τόν πολιτισμόν των.

"Επειτα ό σύνδεσμος αύτός είναι πολύ παλαιός. Πρώτοι από τους Ελληνας οι μαθηταί τού 'Αριστοτέλους Κλέαρχος και Θεόφραστος μάς διμιούν περί τών Εβραίων. 'Ο ιστορικός Έκαταϊος δ 'Άρδηρίτης, σύγχρονος τού Θεοφράστου, περιέγραψε μέ θαυμασμόν την έβραϊκήν κοινότητα της Ιερουσαλήμ, τήν πειθαρχίαν πού έπικρατούσε εις αύτην και τήν άθλητικήν δημόγην τών νέων Ιουδαίων, δπως εις τήν Σπάρτην. 'Η στενή δημας έπαφη τών Ελλήνων μέ τους Εβραίους ήρχισεν από τάς κατακτήσεις τού 'Άλεξάνδρου και έκορυφώθη ύπό τους Έπιγδους και τήν ρωμαικήν κατοχήν. Καί μάλιστα εις τήν Ελληνιστικήν έποχήν οι Εβραίοι τής Συρίας, τής Αιγύπτου και τής Ελλάδος ήρχισαν νά μεταχειρίζωνται τήν έλληνική δχι μόνον ώς γλώσσαν διεθνούς συνεννοήσεως και πνευματικής έπικοινωνίας άλλ' άκρη και ώς μητρικήν των γλώσσαν. 'Ηδη από τής έποχής Πτολεμαίου τού 2ου (283 – 246 π.Χ.), παρέστη άναγκη μεταφράσεως τού έβραϊκού Νόμου εις τήν έλληνικήν ώστε νά ένωθοιν οι Εβραίοι. Καί τόν έπομενον αίώνα μετεφράσθη εις τήν έλληνικήν και ή ύπόλοιπος Παλαιά Διαθήκη, ή δποια μαζί μέ τήν μετάφραστην τής Πεντατεύχου απότελει τό κείμενον τής Ιερᾶς Γραφῆς, τό γνωστόν ύπό τήν έπονομασάν «κατά τούς Εβδομήκοντα». Εις τήν έλληνικήν γλώσσαν έγραφησαν άκρη τό απόλεσθέν δράμα τού Εζεκιήλ διά τήν Εξόδον, ή Σοφία τού Σολομώντος, δημόγωστου συγγραφέως και τά ιστορικά τού 'Ιωσήφ. 'Ο κύριος δημας έκπρόσωπος τής έλληνοεβραϊκής φιλολογίας ύπηρξεν δ 'Άλεξανδρινός φιλόσοφος Φίλων, πού έπεχείρησε νά κάμη μίαν σύνθεσιν τού έλληνικού και έβραϊκού πνεύματος, κατά τάς άρχας τής χριστιανικής περιόδου. 'Επίσης, ώς γνωστόν, τά εύαγγέλια έγραφησαν πρωτούπως, διά τήν χρήσιν πρωτίστως τών Εβραίων. εις τήν έλληνικήν, πλήν τού α' τό δποιον έγραφη εις τήν άσκιμακήν και μετεφράσθη ένωρίτατα εις τήν έλληνικήν

Είναι άληθές δτι οι Εβραίοι ζούσαν πάντοτε από την ιδέαν μέγενοι από τήν θορυβώδη ζωή τών Ελλήνων και έξελληνισθέντων λαών τής Ανατολής, μή λαμβάνοντες μέρος εις τούς λαϊκούς έορτασμούς και τάς θρησκευτικάς των τελετάς, άλλ' άκολουθούντες τάς ήθικάς διατάξεις της θρησκείας των. Αυτό έπεισμεν ένωρίς τήν άποδοκιμασίαν πολλών έναντιν των και ήδη δ Αιγύπτιος Μανέθων. πού ζούσε εις τήν αύλην τών Πτολεμαίων, έγραψε ένωνταν τών Εβραίων. Καί δ πρώτος διωγμός, αύτόν πού γνωριζομεν, έγένετο τό 38 μ.Χ., δπως άναφέρει δ Φίλων. 'Άλλ' οι Εβραίοι δέν έπειδίωξαν τήν έπιβολήν τής θρησκείας και τού πολιτισμού των εις τούς άλλους λαούς. 'Ηθελαν μόνον νά διατηρήσουν τήν πνευματικήν κληρονομίαν των προγόνων των, εις τήν δποιάν άπειδιαν θεικήν προέλευσιν και ήγωνισθησαν πάντοτε γενναίως πρός τόν σκοπόν τούτον. Καί άταν δ όλιγον θεατρικός Άντιοχος δ 4ος, συνεπαρμένος από τά έλληνικά ίδεώδη, θέλησε νά έπιβάλη εις τούς Εβραίους τήν έγκατάλειψην τής θρησκείας των διά τής βίας, οι Εβραίοι τής Παλαιοστίνης έπαναστάθησαν και ίδρυσαν ένα θεοκρατικόν κράτος ύπό τήν Ιερατικήν δυναστείαν τών Ασμοναίων, τό δποιον διετηρήθη έπι 67 έτη (142 – 63 π.Χ.).

"Η ρωμαϊκή βαρβαρότης έπειφερε τελικώς τήν καταστροφήν τής έβραϊκής έστιας έν Παλαιοστίνη, άλλ' ή έξιδος τών Εβραίων και ή διασπορά ήρχισεν ούσιαστικώς από τού 4ου μ.Χ αιώνος. Συνέβη τότε κάτι τό παρόμοιον, εις έντονώτερον βαθμόν, μέ τήν έξοδον τών Ελλήνων έκ τής Ελλάδος μετά τούς πολέμους τού Μ. 'Άλεξάνδρου. 'Ένα μέρος τών Εβραίων ήλθον και έγκατεστάθησαν εις τήν Ελλάδα και ίδια εις τήν Κόρινθον, δπως φάίνεται από τά ταξίδια τού Παύλου. Οι άλλοι έσκορπίσθησαν εις τήν Μεσογειακήν ίδια λεκάνην, μέχρι τής Ισπανίας. 'Η διασπορά αύτη έπειφερε άναγκαστικώς και τήν άλλαγήν τρόπου ζωής, δηλ. τήν έπαγγελματικήν διαφοροποίησιν τών Εβραίων. Καθότι οι Εβραίοι εις τόν τόπον των ήσαν κυρίως γεωργοί και κτηνοτρόφοι, άργότερα δέ στρατιώται εις τόν στρατόν τών Πτολεμαίων και έπειτα τών Ρωμαίων. Εις τό τέλος τού πρώτου αιώνος π. Χ. δ 'Ιωσήφ έγραψε: «Δέν είμεθα λαός έμπορικός. Ζοῦμε εις μίαν χώραν χωρίς παραλίας καί τό έμποριον δέ μάς έλκευει». Εις τάς ξένας χώρας οι Εβραίοι ήναγκάσθησαν νά γίνουν έμποροι, βιοτέχναι και έλευθεροι έπαγγελματίαι. Καθότι κυρίως δέν ήδυντο νά έχουν γαίας, πράγμα τό δποιον άλλωστε ρητώς άπηγορεύθη δ' αύτούς εις τά πλείστα κράτη. Μήπως και έκ τών Ελλήνων μεταναστών εις τήν Αμερικήν, γεωργών ώς έπι τό πλείστον, μόνον 0,1% δέν καταγίνονται εις τήν γεωργίαν; 'Εξ άλλου ή πάγαρρευσις τότε εις τούς Χριστιανούς τού δανεισμού έπι τόκω έτρεψεν άργότερον τούς Εβραίους εις τήν τραπεζιτικήν.

Δέν άργησεν δημας ή δργάνωσις διώξεων ένωνταν τών Εβραίων, ύπό τό πρόσχημα θρησκευτικού φανατισμού, άλλ' ούσιαστικώς διά λόγους οίκονομικούς. Διά τού διατάγματος τής 31 Μαρτίου 1492 οι Εβραίοι έξεδιώχθησαν από τήν καθολικήν Ισπανίαν (Καστίλιαν και Αραγωνίαν) τότε περί τίς 20.000 έξ αύτων ήλθαν και έγκατεστάθησαν εις τήν κατεστραμμένην σχεδόν θεσσαλονίκην, δπου ύπηρχε άλλωστε μικρά έβραϊκη κοινότης. Τούτους ήκολούθησαν και άλλοι 5.000 περίπου Εβραίοι έκ Πορτογαλίας. Χάρις εις τήν ένεργητικότητα και τήν εύφυιαν αύτων έγκατέτησαν έμπορικάς σχέσεις μέ τήν Ραγούζαν και τήν Βενετίαν και κατόπιν μέ δλην τήν Βαλκανικήν και έδωσαν εις τήν θεσσαλονίκην τήν έμπορικήν της άκμην. Μέρος δημας έξ αύτων, περί τούς 15.000, ήναγκάσθη νά άσπασθη τήν μουσουλμανικήν θρησκείαν, ύστερα από τό Κίνημα τού ραββίνου Σαββατάι Σεβί (1666) και μετηνάστευσεν εις τήν

Τουρκίαν άργότερα, δυνάμει τής συνθήκης άνταλλαγῆς τῶν πληθυσμῶν (1923).

Πάντως, κατά τήν τελευταίαν δημοσιευθεῖσαν άπογραφήν του πληθυσμού είς τήν 'Ελλάδα, ύπηρχον τό 1928, 72.791 Ἰσραηλίται, έξι ὡν 63.000 ώμιλους τήν Ισπανικήν οι δέ υπόλοιποι τήν Ἑλληνικήν, εἰς τάς κοινοτάτας τῆς Παλαιᾶς Ἐλλάδος καὶ τῶν Ἰωαννίνων. Οι Ἐβραῖοι οὗτοι ἐπολέμησαν κατά τόν τελευταίον πόλεμον γενναίως εἰς τάς τάξεις τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ καὶ οἱ 'Ἐλληνες δέν Θά λησμονήσουν ποτέ τόν ἡρωϊκὸν Θάνατον τοῦ συνταγματάρχου Μαρδοχαίου Φραιζῆ εἰς τά βουνά τῆς Ἀλβανίας. Δυστυχῶς, ὑστερα ἀπό τά μαρτύρια πού μέν πεπλήθησαν ἀπό τούς Γερμανούς εἰς τά στρατόπεδα συγκεντρώσεως, κυρίως τῆς Πολωνίας, εἶναι ζῆτημα ἄν ἀπομένουν πλέον περί τούς 10.000 Ἐβραῖοι καθ' ὅλην τήν Ἐλλάδα. Ἐπιβάλλεται βεβαίως κάθε προσπάθεια διά τήν περίθαλψιν καὶ οίκονομικήν ἀποκατάστασιν αὐτῶν, παρ' ὅλην τήν ἀθλιαν θέσιν καὶ τοῦ ὑπολοίπου Ἑλληνικοῦ λαοῦ.

'Ο Ἐβραϊκός καὶ ὁ Ἑλληνικός πολιτισμός πολλά προσέφιρον εἰς τόν εύρωπαϊκόν τοιούτον, πού ἀποτελεῖ, ὅπως γράφει ὁ Ρενάν, τήν σύνθεσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ καὶ τοῦ Ἐβραϊκοῦ πνεύματος. Πράγματι, παράπλευρα μέ τήν 'Ελλάδα τοῦ 5ου π.Χ αἰώνας, πρέπει νά βάλουμε τόν πολιτισμόν τοῦ Ἰσραὴλ τοῦ 8ου π.Χ αἰώνος, πού μέ τό στόμα τοῦ προφήτου Ἡσαΐα ἔρριψεν εἰς τόν κόσμον τά ἰδανικά τῆς δικαιοσύνης, τῆς ἀδελφοσύνης καὶ τῆς εἰρήνης. Ὁρθῶς λοιπόν, ὅπως ὁ πολιτισμένος κόσμος ἐπενέβη διά τήν ἀνάστασιν τοῦ Ἑλληνικοῦ κράτους, μετά τήν ἐπανάστασιν τοῦ 1821, ἔτοι ἐνδιεφέρθη καὶ διά τήν ἀνάστασιν τῆς Ιουδαϊκῆς ἐστίας, διά τῆς ἀποφάσεως τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν τῆς 24 Ἰουλίου 1922. Ἀφοῦ μάλιστα ἡ ἐπιστροφή τῶν Ἐβραίων εἰς τήν γῆν τῶν προγόνων των εἶχεν ἀρκετά χρόνια πρώτα, μέ τήν ἰδρυσιν τῆς Σιωνιστικῆς Ὀργανώσεως, κατόπιν τοῦ πρώτου συνεδρίου εἰς τήν Βασιλείαν καὶ ἴδια κατόπιν τῆς ἰδρύσεως εἰδικοῦ πρός τοῦτο ταμείου τό 1901 (Kerer Kayemeth Leisrael).

'Εκεῖ, εἰς τήν Παλαιστίνην, γίνεται ἔνα ἔργο πολιτισμοῦ, παρ' ὅλας τάς παρεμβαλλομένας δυσχερείας. Εἰς τάς ἑκάτεσις τῶν ἀμμοβούνων ἐδήμιουργήθησαν πρότυποι πόλεις, ὅπως τό Τέλ - Ἀβίβ. Μέθοδοι καλλιεργείας ἐπιστημονικῶς καὶ κοινωνικῶς προηγμένα, ἐπεβλήθησαν. Καὶ θάλλουν ἐκπαιδευτικά ίδρυματα ἀλληλῶς πρότυπα. 'Έκει συντελεῖται καὶ ἔνα θαῦμα, ἡ ἀναβίωσις τῆς ἀρχαίας Ἐβραϊκῆς γλωσσῆς. Εἶναι ἀληθές δτοι εἰς τό τέλος τοῦ περασμένου αἰώνος ὁ Ἐλιζέρ μπέν Γιαχούντα, Ἐβραιορώσος, ἀφῆκε τάς σπουδάς του στό Παρίσι καὶ ἐπήγει νά ἐγκατασταθῇ εἰς τήν Ἱερουσαλήμ, ὅπου κατώρθωσε, παρά τάς παντοειδεῖς διώξεις του, νά ἐπιβάλῃ τήν ἀρχαίαν Ἐβραϊκήν, πρώτα μεταξύ τῶν ἔκει Ἐβραίων καὶ κατόπιν ώς δργανον ἐπικοινωνίας τῶν ἀπανταχοῦ δμεθενῶν του. Σήμερα ἡ Ἐβραϊκή διάσκεται εἰς τά σχολεῖα τῆς Παλαιστίνης, ἔχει τάς ἐφημερίδας καὶ τά θέατρά της καὶ δηλεῖται ἀκόμα ώς οίκογενειακή γλώσσα μεταξύ ἀρκετῶν προσκολλημένων εἰς τήν παράδοσιν Ἐβραίων (Hassidim).

"Ισως αὐτό νά κάνει πολλούς καθαρευουσιάνους Ἐλληνας νά νοσταλγήσουν. "Ἄς μή λησμονοῦν δμως δτοι οι Ἐβραῖοι εἴτε ώμιλους τό γερμανικόν ιδίωμα τής Ρηνανίας, τό δποιον μετέφεραν εἰς τήν Ἀν. Εύρωπην, δταν ἔξεδιωχθησαν ἔκειθεν (Yassichm), καὶ εἰς τό δποιον ἐγράφο ἀξιόλογος φιλολογία, εἴτε παραδέχονται ώς γλώσσαν των την γλώσσαν τοῦ κράτους ὅπου εύρισκοντο, ὅπως συνέβαινε προπάντων εἰς τά κράτη τῆς Δ. Εύρωπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς, ὅπου οι εύνοικαί συνθήκαι γενικής ἐλευθερίας τείνουν νά ἐκλείψουν τήν διαφοράν μεταξύ Ἐβραίων καὶ τῶν ἀλλων κατοίκων.

Δρ. Nahum Goldman (1895 – 1982)

Ο Προφήτης τοῦ 20οῦ αἰώνος

Μέ αὐτό τόν τίτλο τά 'Χρονικά' είχαν παρουσιάσει τό 1978 (τεύχος 5) τήν προσωπικότητα καὶ τό ἔργο τοῦ Δρος Ναχούμ Γκόλντμαν.

Ο Δρ. Γκόλντμαν γεννήθηκε στο Visnevo τῆς Λιθουανίας καὶ πέθανε στή Γερμανία. Τάφηκε στό τιμητικό νεκροταφεῖο τοῦ δρους Herzl, στά Ίεροσόλυμα, δίπλα στούς Προέδρους καὶ στούς 'Ηρωες τοῦ Κράτους.

Μέ τά θέματα τοῦ Ἐβραϊσμοῦ ἀσχολήθηκε ἐπί μισό συνεχή αἰώνα, ἀπό τό 1927 πού ἔξελέγη γιά πρώτη φορά Πρόεδρος Ἐβραϊκοῦ Ὀργανισμοῦ, μέχρι τό 1977 πού ἀπεχώρησε.

"Ιδρυσε το Παγκόσμιο Ἐβραϊκό Συνέδριο καὶ ὑπῆρξε Πρόεδρός του ἐπί 40 δόλκληρα χρόνια. Ταυτόχρονα ἤταν Πρόεδρος (ἀναφέρουμε τά κυριώτερα) τής Παγκοσμίου Σιωνιστικῆς Ὀργανώσεως, τοῦ Ἐβραϊκοῦ Πρακτορείου, τής Claims Conference (γιά τίς ἀποζημιώσεις ἀπό τούς Γερμανούς, πού εἶναι κι ἀποκλειστικά δικό του ἔργο), τής Memorial Foundation κ.δ. Τά ἀξιώματα αύτά πήραν τό περιεχόμενο καὶ τήν ἀξία πού δ ἔδιος δ κάτοχός τους τούς ἔδωσε.

'Ο Goldmann ἀσχολήθηκε μέ τή Διασπορά, τό Σιωνισμό, τό Ἰσραὴλ, μέ τά πάντα. 'Αντιπροσώπευσε τήν Ἐβραϊκή Κοινότητα στήν Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν, ἐνώ ἔπαιξε σημαντικό ρόλο στής διαπραγματεύσεις γιά τήν ἰδρυση τοῦ Ἰσραηλινοῦ Κράτους. Σέ δτι ἀσχολήθηκε δ Goldmann προσέφερε μεγάλο καὶ καταξιωμένο ἔργο.

'Ο Goldmann δέν ὑπῆρξε μόνον δ Μέγας Ὀραματιστής, δ ἀκούραστος Μαχητής ύπέρ τῶν δικαιωμάτων τῶν Ἐβραίων, ἀλλά ὑπῆρξε κι δ Μέγας Είρηνιστής ύπέρ δλων τῶν λαῶν τοῦ κόσμου. Εἶναι χαρακτηριστικό δτι ἀραβικοί κύκλοι, μιλώντας γιά τό θάνατο τοῦ Goldmann τόν χαρακτήρισαν σάν 'μεγάλο ἀνθρωπο καὶ μεγάλο Ἐβραϊο'.

Δίκαια, λοιπόν τοῦ δόθηκε δ τίτλος «δ Προφήτης τοῦ 20οῦ αἰώνος».

'Η Ἐλλάς πρέπει νά ἐπιδιώξῃ τήν ἀνανέωσιν καὶ τήν σύσφιγξιν τῶν φιλικῶν δεσμῶν πού συνέδεον παντοτε τά δύο ἔθνη, τούς 'Ελληνες καὶ τούς Ἐβραίους καὶ πού συνήνωσεν δην καὶ βαρύτατη διά μάρτυρος καταφορά τοῦ ἐπιδρομέως. Ειδικώτερα θά πρέπει νά ἐπιδιώξῃ τήν μεγαλυτέραν πνευματικήν καὶ οίκονομικήν της σύνδεσιν μέ τήν ισραηλιτικήν ἔστιαν τῆς Παλαιστίνης. Καὶ πρός τοῦτο πρέπει πρωτίστως νά ιδρύσει τοῦ Πανεπιστήμιον Αθηνῶν ἔδραν τοῦ Ἐβραϊκοῦ Πολιτισμοῦ καὶ ἐτέραν ἔδραν τοῦ Ελληνικοῦ Πολιτισμοῦ εἰς τό Πανεπιστήμιον τοῦ Τελ Αβίβ. Εύκτασιον, μάλιστα, θά ἥτο δην πούς τοῦτο γίνη διηγόντα διαγήσης καθηγητῶν τῶν δύο Πανεπιστημίων.

Ι' Χρ. Εύελπιδης (1895 – 1971) διετέλεσε καθηγητής τής Παντείου καὶ τής Γεωργικής Σχολῆς Αθηνῶν. Βουλευτής Ἐβρου τό 1933, διετέλεσε ύπουργός Γεωργίας καὶ Οικονομικῶν (1952 – 53).

Έξεδωσε 34 Επιστημονικά καὶ 27 λογοτεχνικά βιβλία. Δημοσίευσε ἐκανοντάδες ἀρθρα καὶ μελέτες.

Διετέλεσε γιά πολλά χρόνια πρόεδρος τοῦ Συνδέσμου Φιλίας 'Ἐλλάς – Ἰσραὴλ'.

Τά ἀναδημοσιεύμενο ἀρθρο εἶναι ἀπό τό περιοδικό «Ραδμανθυ», 1 Σεπτεμβρίου 1951].

Νεκρανάσταση τοῦ ἀντισημιτισμοῦ στό κατευθυνόμενο ἀντιεβραιϊκό παραλήρημα

Ἡ ἄποψη ὅτι τὸ Ἰσραὴλ συμπεριέρεται ἔναντι τῶν Ἀράβων ὅπως ἡ ναζιστική Γερμανία, εἶναι προϊόν φαντασίας καὶ μάλιστα ἴδιαίτερα ἀπεχθέσης.

Conor Cruise O' Brien
«OBSERVER» (27 - 7 - 82)

Τά γεγονότα τοῦ Λιβάνου εἶναι τραγικά γιά πολλούς λόγους: Πρώτον, γιατί ὑπάρχουν πολλά θύματα μεταξύ τῶν ἀμάχων. Δεύτερον, γιατί οἱ Ἰσραηλινοί παραβίασαν καὶ αὐτοί — μετά τοὺς Σύρους καὶ τοὺς Παλαιστίνιους — τὴν ἀνεξαρτησία (ὅση ἀπέμεινε) τοῦ Λιβάνου. Τρίτον, γιατί ὁ παλαιστινιακός λαός — πού δίκαια ζητεῖ κάποια πατρίδα — ζεῖ μιά νέα τραγωδία, ἐγκαταλειπμένος μάλιστα ἀπό τοὺς «φίλους» του καὶ ἴδιως τοὺς πλέον φωνασκοῦντες (ὅπως τὸν Καντάφι, πού μή διακινδυνεύοντας τίποτα ζητεῖ ἀπό τοὺς Παλαιστίνιους ἀντάρτες νά αὐτοκτονήσουν!).

Εἶναι κυρίως τά τρία παραπάνω δεδομένα πού, κατά τὴν ἄποψή μας, ἔξηγοι τὴν ἀγανάκτηση πολλῶν φιλελεύθερων ἀνθρώπων γιά τὴν εἰσβολή τοῦ Ἰσραήλ. Ἀνεξάρτητα δῆμως ἀπό τὴν περισσότερο ἡ λιγότερο ἔντονη καταδίκη τῆς εἰσβολῆς, κάθε καλόπιστος παρατηρητής δέν μπορεῖ παρά νά λαμβάνει ὑπ' ὅψη του μιὰ σειρά ὅλων παραμέτρων πού ἀποιωπήθηκαν ἀπό τὰ σοσιαλιστικά κρατικο-μονοπωλιακά μέσα μαζικῆς ἐπικοινωνίας καὶ τὸν φιλοκυρεντικό τύπο καὶ πού δίνουν τίς πιό σύνθετες διαστάσεις τοῦ προβλήματος:

• **Ο ΛΙΒΑΝΟΣ** ἦταν (έκτος βέβαια ἀπό τὸ Ἰσραὴλ) ἡ μόνη δημοκρατία στὴν περιοχή, γνωστός ὅλωστε σάν ἡ «Ἐλβετία τῆς Μέσης Ἀνατολῆς», τόσο λόγῳ τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου πού ἔξασφάλιζε στοὺς κατοίκους του, δῆσο καὶ τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων πού κατοχύρωνε. Τῇ δημοκρατίᾳ αὐτῇ φυσικά δέν τὴν κατέστρεψε τὸ Ἰσραὴλ, ἀλλά οἱ Παλαιστίνιοι φιλοξενούμενοί της (πού εἶχαν διωχθεῖ ἀπό τὴν Ἱορδανία μετά τὴν προσπάθειά τους νά ἀνατρέψουν τὸν Χουσεΐν).

• **Η ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ** τοῦ Λιβάνου εἶχε τραυματιστεῖ βαρύτατα πολύ πρὶν ἀπό τὴν πρόσφατη ἰσραηλινή εἰσβολή, τόσο ἀπό τοὺς Παλαιστίνιους, πού εἶχαν καταστεῖ κράτος ἐν κράτει αὐθαιρετοῦντες συχνά κατά τῶν Λιβανέζων πολιτῶν, δῆσο καὶ ἀπό τοὺς Σύρους εἰσβολεῖς, πού στὴν οὐσία ἐπέβαλαν δλες τίς θελήσεις τους στὴ λιβανική κυβέρνηση.

• **ΤΟ ΕΔΑΦΟΣ** τοῦ Λιβάνου εἶχε καταστεῖ ὅρμητήριο ἀπό τὸ ὅποιο ἔξαπολύνονταν ἐπιθέσεις Παλαιστίνιων ἀνταρτῶν κατά τοῦ Ἰσραὴλ. Μερικές ἀπό τὶς ἐπιθέσεις αὐτές εἶχαν σάν ἀποκλειστικό στόχο ὅχι ἔνοπλους ἀλλά ἀσπόλους. (Οἱ ἀσπόλη δηλαδή δέν ἐπλήττοντο ἐκ λάθους στὴν προσπάθεια νά χτυπηθοῦν στρατιωτικοὶ στόχοι. Ἡταν οἱ ἴδιοι ὁ στόχος). Θυμίζουμε λ.χ. ὅτι στὶς 15 Μαΐου 1974 24 ἄμαχοι, παιδιά ὡς ἐπί τὸ πλεῖστον, σκοτώθηκαν ὅταν οἱ Παλαιστίνιοι ἐπετέθησαν σὲ σχολείο τοῦ χωριοῦ Μααλότ. Ἐπίσης θά πρέπει νά ἐπισημανθεῖ ὅτι τόσον οἱ Παλαιστίνιοι, πού δροῦσαν ἀπό τὸ

ἔδαφος τοῦ Λιβάνου, δύσον καὶ οἱ Σύροι, πού εἶχαν ἐκεῖ ἴσχυρές στρατιωτικές ἐγκαταστάσεις, ἀποζητοῦσαν ἀνοιχτά καὶ ἀπερίφραστα τὴν καταστροφή τοῦ κράτους τοῦ Ἰσραὴλ.

“Ολες αὐτές οἱ πιτυχές τῆς κρίσης τοῦ Λιβάνου ἀπεκρύ-βησαν ἀρά τὸν ἐλληνικό λαό. Ἀντίθετα τά κρατικο - μονο-πωλιακά σοσιαλιστικά μέσα μαζικῆς ἐπικοινωνίας παρουσίασαν μία δαιμονολογική καὶ μονομερή εἰκόνα τῆς κρίσης μέ προφανή σκοπο - ἀκριβῶς δηπας δλα τά δργανα τῶν δ-λοκληρωτικῶν καθεστώτων - δχι νά ἐνημερώσουν, ἀλλά νά φανατίσουν τούς ἀκροστές μέ ἀπλοϊκές μαυρόσπερες «ἀλήθειες». Τέτοιο δέ ἦταν τὸ πάθος τῶν σοσιαλιστῶν «ένημερωτῶν» μας νά μήν ἀκουσθεῖ ὅποιαδήποτε ἀντίθετη πρός αὐτούς φωνή, πού κατελήφθησαν ἀπό ιερή ἀγανά-κτηση ὅταν στὶς ἐφέμεριδες δημοσιεύθηκαν οἱ ἀπόψεις «ύποκράτων τοῦ Ἰσραὴλ». Ἐτσι κάποια Τρίτη στὶς 8.45 σὲ ραδιοφωνική ἐκπομπή - πρότυπο δλοκληρωτισμοῦ ἀλλά καὶ τοῦ ἥθους τῶν «ένημερωτῶν» τῆς ἀλλαγῆς - τό κείμενο αὐτό πειρεγράφη σάν «κατάπτυστο», ἐνῶ στὴ συνέχεια δ ἐκφωνητής, ἀποφεύγοντας νά ἀναφερθεῖ στὸ πειρεχόμενό του, μᾶς προειδοποίησε πώς «δέν θά χάσουμε ὅμως χρόνο μέ ἔνα ἐμετικό κείμενο»(!).

Παρανοϊκές συγκρίσεις Ἐβραίων καὶ Ναζί

Βέβαια τὸ ἔναυσμα γιά κρατικοσοσιαλιστικό ἀντιισραηλινό παραλήρημα τό ἔδωσε δ ἱδιος δ πρωθυπουργός μέ τὴν ἀνεύθυνη καὶ ἀδιανόητη σύγκριση πού ἔκανε μεταξύ Ἰσραηλινῶν καὶ Ναζί... Ἀπό ἐκεῖ καὶ πέρα οἱ φιλοκυβερνητικοὶ κρατικοὶ «ένημερωτές» καὶ κονδυλοφόροι ἀρχισαν νά ξεπερνοῦν δ ἔνας τὸν ἄλλον σέ ἀντιισραηλινές ἀσχήμιες, πού βέβαια ἔφθαναν τελικά στά δρια τοῦ ἀντισημιτισμοῦ καὶ — δηπας δοῦμε πιό κάτω — ἐνεθάρρυναν καὶ ἀπροκάλυπτα κρούσματα ἀντισημιτισμοῦ. Ἡ «Ἐλευθεροτυπία» (12. 6. 82) λ.χ. μίλαγε γιά τοὺς «Ναζί τοῦ Ἰσραὴλ». Ὁ κατά Δευτέραν ύβριζων (στερούμενος, προφανῶς, ἐπιχειρημάτων) ἀρθρογράφος τῶν «Νέων» περιέγραφε τούς Ἰσραηλινούς σάν «ἀντάξιους ἀπογόνους τοῦ Χίτλερ». Ἐνῶ τὸ «Ἐθνος» — πού θεωρεῖ τοὺς Αφγανούς ἀντάρτες «συμμορίτες» — θέλοντας νά ὑπερκέρασει τούς πάντες, σέ μιά πρωτοφανή πρωτοσέλιδη ἐπικεφαλίδα του ἔγραφε πώς ο «Ισραηλινοί «ξεπέρασαν τούς Ναζί»!!!.

Σέ ἔνα ἅρδο του στὴν ἔγκυρη κεντροαριστερή ἐφημερίδα OBSERVER (27 - 7 - 82) — πού συστηματικά καυτηρίζει κάθε καταπάτηση τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων, ἀντίθετα βέβαια μέ τούς δικούς μας «προοδευτικούς» — δ γνωστός Ἰρλανδός δημοσιογράφος Conor Cruise O' Brien καταδικάζει τὴν ἀδιανόητη σύγκριση Ἐβραίων καὶ Ναζί: «Τά στρατεύματα τοῦ Ἰσραὴλ εἰσέβαλαν στό Λιβάνο μέ στόχο τούς ἐνόπλους ἔχθρους τοῦ λαοῦ τους, πού εἶχαν σαφεῖς ἐπιδιώξεις καταστροφῆς τοῦ κράτους τους. Ἐάν ἦθελαν νά ἔξοντώσουν τούς ἐνόπλους αὐτούς ἔχθρους... δέν ἦταν δυνατόν νά μήν προκαλέσουν βαριές ἀπώλειες

σέ άμάχους, έν μέσω τῶν δοπίων οι ἔνοπλοι ἔχθροι τοῦ Ἰσραὴλ ἥσαν ὁχυρωμένοι». Ἀφοῦ δέ ἐπισημαίνει τήν τραγωδία τῶν ἀμάχων καταλήγει:

«πάντως Θά ἡταν ἀδιανόητο νά ἰσχυρισθεῖ κανείς δὴ οἱ ἐπιχειρήσεις αὐτές ἀναπαρήγαγαν τήν πολιτική τῶν Ναζί κατά τῶν Ἐβραίων: δηλ. τὴ συστηματική δολοφονία ἔξι ἑκατομμυρίων ἐντελῶς δόπλων ἀνθρώπων, πού δέν ἀντιπροσώπευαν καμιά ἀπειλή γιά τούς Γερμανούς».

Οι παρατηρήσεις αὐτές εἶναι τόσο εὐλογες, πού κάνουν κάθε καλόπιστο παρατηρητή νά διερωτάται: ἔχασαν κάθε ἔχνος τοῦ μέτρου ἕκεινοι πού παραλληλίζουν τούς Ἐβραίους μέ τούς Ναζί; «Ἡ μήπως τὸ μίσος τους γιά τούς Ἐβραίους εἶναι τόσο ἀβυσσαλέο πού ἔχει διαστρέψει καί τήν πιό σποιχειώδη λογική τους;

Φυσικά θά μποροῦσε νά ἰσχυρισθεῖ κανείς — προσπαθώντας νά ἀνακαλύψει κάποιο δλλοθι γιά τούς ἔξωφρενοις αὐτούς τῶν σοσιαλιστῶν — πώς είχαν συνταραχθεῖ τόσο πολὺ ἀπό τήν τραγωδία τῶν ἀμάχων τοῦ Λιβάνου, πού τό συναίσθημα τελικά ύπερισχυσε πλήρως τῆς λογικῆς τους. «Ομως οὕτε αὐτή ἡ ἔξηγηση εἶναι ίκανοποιητική γιά τόν ἔχης λόγο: Πρίν λίγο καιρό στή Χάμα τῆς Συρίας ἔγινε μιά ἔξεγερση τῶν κατοίκων τῆς κατά τοῦ ἕκει καταπιεστικότατου καθεστώτος, τήν δοπία τελικά συνέτριψαν τά τεθωρακισμένα τοῦ Ἀσσαντ μέ θύματα κυρίως ἀμάχους πού ξεπερνοῦν τίς 20.000 (δηλαδή πιθανῶς δεκαπλάσια ἔκεινων τοῦ Λιβάνου). «Ομως γιά τούς ἀμάχους αὐτούς δέν νοιάστηκαν οι σοσιαλιστές μας! (Ἐπρόκειτο, προφανῶς, περί «κακών» ἀμάχων, ἀφοῦ ἥσαν ἔχθροι τοῦ... σοσιαλιστῆ Ἀσσαντ — μέ τόν δύοπον τό ΠΑΣΟΚ κάποτε εἶχε καί... κοινά δράματα). Ἡ σοσιαλιστική τηλεόραση λοιπόν ἀπεσώπησε τήν «κακή» αὐτή εἰδηση. Οι φιλοκυβερνητικές ἔφημερίδες, πού σήμερα σέ κρισεις ύστεριας παραλληλίζουν τούς Ἐβραίους μέ τούς Ναζί, δέν ἔθεώρησαν «Χίτλερ» τόν Ἀσσαντ...

«Ἀλλά τά ἀντιεβραϊκά κυβερνητικά παραληρήματα εἶχαν δρισμένες ἀναπόφευκτες εύρυτερες ἐπιπτώσεις, ἐνθαρρύνοντας μιά σειρά ἀπό προκλητικά κοούσματα ἀντισημιτισμοῦ.

ΣΕ ΕΠΙΣΤΟΛΗ 100 πανεπιστημιακών ἐπισημαίνονται φόβοι «γιά ἔνα ἀντισημιτικό κλίμα στή χώρα μας, πού στρέφεται ἐναντίον τῶν συμπολιτών μας» καί ἀναφέρεται ἡ περίπτωση ἐκπομπῆς τοῦ σοσιαλιστικοῦ ραδιοφώνου, δηπού «διαβάστηκε γράμμα ἀκροατῆ πού καλοῦσε σέ μαζικό σαμποτάς τῶν καταστημάτων πού ἀνήκουν σέ Ἑλληνες πολίτες ἐβραϊκοῦ Θρησκεύματος»(!). (Σημειώνουμε σάν πολύ θετικό γεγονός δὴ ἡ διακήρυξη αὐτή προεβλήθη Θαρραλέα ἀπό τά «Νέα»).

ΜΕΛΟΣ ΤΟΥ Δ. Σ. ΤΗΣ EPT (καί προαναφερθείς ἀρθρογράφος) ζητοῦσε ἀνάμεσα στά ἄλλα: (α) «Νά δείξουμε μέ

τήν περιφρόνησή μας τήν ἀπέχθεια πού νοιώθουμε γιά τήν παγερή σιωπήν» πρός τούς ἐβραϊκής καταγωγῆς διανοούμενους (!) (β) νά μπούκοτάρουμε κάθε ἐβραϊκό καλλιτέχνη πού θά ἔλθει στήν Ἑλλάδα (γ) νά μή... τυχόν ἐμφανισθοῦν στούς Πανευρωπαϊκούς Ἐβραίοι ἀθλητές! «Ἡ ἀντιεβραϊκή αὐτή... σταυροφορία συμπληρωνόταν μέ φασιστοειδεῖς προειδοποίησεις πρός τούς συντάξαντες τό κείμενο πού δικαιολογούσε τήν ἰστραήλην εἰσβολή «νά μή προκαλοῦν τό ἐλληνικό δημόσιο αἴσθημα» καί νά μή «δημιουργοῦν συναισθηματικά προβλήματα ἀνάμεσα σ' αὐτούς καί στόν ἐλληνικό λαό» — δηλαδή, μέ δύο λόγια, νά πάψουν νά ἐκφράζουν τή γνώμη τους!!

● **ΑΛΛΑ ΣΤΗΝ ΑΝΤΙΣΗΜΙΤΙΚΗ** ύστερία μπήκε καί ἡ ἀνανεωτική «Ἄλγη» (4 - 7 - 82) — πού τόσο θαυμάζει τό δικτάτορα Τσαουσέσκου — μέ μιάν ἀσύλληπτης ἐμπάθειας ἐπιστολή, πού πρόβαλε μάλιστα μέ πηχαίοις τίτλους καί πού περιέγραφε σάν... «συσκινητική». Τό γράμμα, πού ύπεγραφε ζηνάς ἀντάρτης τοῦ ΕΑΜ καί τό ἀπόγυμνυνε σέ τήσαρανον φίλο του, περιείχε καί τά ἔχης ἀπίστευτα:

«Ἄλλα καί πάλι διερωτῶμαι, ἔπειτα ὅπ' ὅλα τά φρικιαστικά ἔγκλήματα πού διαπράττετε καί πού ξεπέρασαν τά χιτλερικά, μήπως δικαιώνεται ὁ Χίτλερ;».

Καί μόνο τό νά θέτει κανείς αὐτό τό φοβερό ἐρώτημα, δηλαδή νά διερωτᾶται ἀν ἡ σημερινή εἰσβολή τοῦ Ἰσραὴλ στό Λιβανό μπορεῖ νά «δικαιώσει» τούς φούρνους τοῦ Ἀουσβίτς, ἐπισημαίνει τό κατρακύλισμα στόν πλέον ὡμόδιντισμό...

— Ἀλλά ἡ «ἀριστερά» δέν ᔹχει μόνη τό προνόμιο τῶν ἀντισημιτικῶν κρουσμάτων. Δοθείσης τῆς λαμπτῆς εὐκαιρίας, «χτύπησαν» καί οι φασιστοειδεῖς ἀκροδεξεῖο τοῦ τόπου μας. «Ἐτσι ἡ ἐφημερίδα «Μέλλον» (Φύλλο 3) δημοσίευσε σέ πρώτη σελίδα τήν ἔχης φρικιαστική ἐπικεφαλίδα: «ΕΒΡΑΙΟΙ ΚΑΙ ΤΟΥΡΚΟΙ ΚΑΙΝΕ ΤΑ ΔΑΣΗ!» (!!) δίνοντας ἔτσι πράσινο φῶς νά ἔξαπολυθεῖ πογκρόμ κατά τῶν Ἑλλήνων, Ἐβραίων τό Θρήσκευμα, πού δῆθεν καταστρέφουν τά δάση μας (καί μάλιστα μαζί μέ τούς «έχθρους» μας Τούρκους!):

«Σύμφωνα μέ πληροφορίες μας, ἀπό ὅξιόπιστες πηγές, πού δέν μποροῦν νά ἀναφέρθοῦν, ὑπάρχει κάποια ὑπόνοια στί τίς φωτιές τίς προκαλοῦν «χέρια» πού συνδέονται μέ τίς τουρκικές καί ἰσραηλινές δολοπλοκίες. Ἡ ἐπετατική πολιτική τοῦ Ἰσραὴλ καί οι προκλήσεις τῶν Τούρκων στό Αιγαῖο, συνδυαζόμενα μέ τήν ύποστήριξη τής χώρας μας στόν δοκιμασμένο παλαιστινιακό λαό, καθώς καί οι προειδοποίησεις πρός τήν τουρκική χούντα γιά τίς τελευταῖς παραβιάσεις στό Αιγαῖο, μποροῦν νά στηρίξουν τά παραπάνω...».

‘Οποιοδήποτε σχόλιο βέβαια περιπτεύει...

“Οσο γι' αὐτούς πού ἐνεθάρρυναν τό ἀποκρουστικό αὐτό κλίμα δαιμονολογίας, ὑπεραπλούστευσης, μίσους καί φανατισμοῦ, ἃς ἀναλογισθοῦν τίς εὐθύνες τους...

Κρούσματα ἀντισημιτισμοῦ καί εὐθύνες κυβερνητικές

«Ἐβραίοι καί Τούρκοι καίνε τά δάση»

έφημ. «ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ»

«Ἐβραίοι πίσω ἀπ' τίς φωτιές»

έφημ. «ΑΥΡΙΑΝΗ»

ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΘΕΙ μήνας ἀφ' ὅτου ἀπό τίς

στήλες αὐτές εἴχαμε ἐπισημάνει τό κλίμα τοῦ ἀντισημιτισμοῦ πού είχε ἐνθαρρύνει τό κυβερνητικό ἀντιιστραηλινό παραλήρημα. Πρόσφατα δέ — κάλιο ἀργά παρά ποτέ — πέντε βουλευτές τῆς, μέχρι τοῦδε σιωπούσσης, Ἀξιωματικῆς Ἀντιπολίτευσης στηλίτευσαν ἀπό τό βῆμα τῆς Βουλῆς τό ἀνησυχητικότατο αὐτό φαινόμενο, γιά νά λάβουν μά

κυβερνητική «άπαντηση», πού, ώς συνήθως, παρέκαμπτε έντελως τό πρόβλημα μέ τη διακήρυξη πώς διαλέγεται φυλετικές προκαταλήψεις.

Τό θέμα όμως δή ήταν καί δέν είναι διάτομη ημερομηνία του λαού μας. ΟΥΔΕΙΣ κατέγραψε τόν ελληνικό ΛΑΟ δη της έχει τέτοια αίσθημα. Τό πρόβλημα είναι διασπαστική ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ καί δική της στάση πού ένεθάρρυνε καί τά διάτομη προκαταλήψεις.

● **ΔΕΝ ΠΙΣΤΕΥΕΙ** δι κυβερνητικός έκπρόσωπος δη τον διόδιος δι πρωθυπουργός της χώρας συγκρίνει τούς Έβραιους μέ τούς Ναζί (μιά σύγκριση πού όχι μόνο άποδεικνύει στοιχειώδη έλλειψη μέτρου αλλά καί μιά ζηνε προηγουμένου έμπαθεια) ύπαρχε κίνδυνος νά ένθαρρυνθούν διάφοροι ζηλωτές – κυβερνητικοί καί μή – στήν καλλιέργεια διάτομη προκαταλήψεις στόν τόπο μας;

● **ΔΕΝ ΘΕΩΡΕΙ** δι κ. Μαρούδας συμπτώματα κυβερνητικού διάτομη προκαταλήψεις δη το κρατικομονοπλαισιού σοσιαλιστικού ραδιόφωνο: Πρώτων, άπειλει τούς Έβραιους τό θρήσκευμα συμπατριώτες μας νά έπιλεξουν ζηνε πάντα σέ φόρο ύπέρ τών Παλαιστινίων ή άπειλαση δεύτερον, παρουσιάζει έπιστολή στήν όποια ζητείται τό μπούκοτάρισμα τών καταστημάτων τών Έλλήνων Έβραιών; Τί μέτρα έλλαβε δη ή κυβέρνηση τών σοσιαλιστών μας κατά τών ζηνε προκαταλήψεις στόν τόπο μας;

● **Η ΜΗΠΩΣ** δι κ. κυβερνητικός έκπρόσωπος τράβηξε τό αύτη ζηνε προκαταλήψεις στόν τόπο μας... δημοκρατικότατα (καί μή ήθος άναλογο προφανώς έκεινου τών προϊσταμένων του) έβριζε χυδαία σάν «κατάπυρτο» καί «έμετικό» τό κείμενο τών υπόκρων τού Ισραήλ (χωρίς φυσικά νά μας ένημερώσει κάν γιά τό περιεχόμενό του);

● **Η ΤΕΛΟΣ** ένοχλήθηκε δι κ. Μαρούδας δη τον μέλος τού Δ. Σ. τής ΕΡΤ – καί άρα ένας ήταν τών έπισημων σοσιαλιστών «ένημερωτών» μας – άφού ζήτησε νά μπούκοτάρουμε Έβραιους καλλιτέχνες καί άθλητές, άπειλούσε τούς έδω Έβραιους νά «μήν προκαλούν τό έλληνικό δημόσιο αίσθημα» μέ τίς φιλοϊστρατηλές δηλώσεις τους, άπαιτώντας δηλαδή νά πάψουν νά έκφράζουν τή γνώμη τους;

ΜΕΣΑ ΣΕ ΑΥΤΟ τό κλίμα κυβερνητικής διάτομης σραγιλής ύστεριας (συνοδεύμενης φυσικά άπο πλουστεύσεις, μονομέρειες καί φανατισμούς) φυσικό ήταν ή χώρα μας – μόνη στη δημοκρατική Δύση – νά έχει τό «πτερονόμιο» τόσες έφεμερίδες νά συγκρίνουν τό Ισραήλ μέ τή ναζιστική Γερμανία, μέ μιά έξι αύτών μάλιστα νά διατίνεται δη οι Ισραηλίτες είναι χειρότεροι τών Ναζί(!) ένων μιά δλλη νά δημοσιεύει έπιστολή στήν όποια νά τίθεται τό έρωτημα δην ή Ισραηλινή εισβολή στό Λίβανο «δικαιώνει» τή γενοκτονία τού Χίτλερ «Όλα αύτά τά κρούσματα γιατί δέν έσπευσε νά καταδικάσει δη λαΐστατος κατά τά ήλλα κ. Μαρούδας; «Η μήπως τά θεωρεῖ «φυσιολογικά» καί τά υιοθετεῖ;

Άλλα δι κ. κυβερνητικός έκπρόσωπος έσιώπησε καί πρίν λίγες ήμέρες, δη τον τύπο παρουσιάστηκε άλλο ένα φρικώδες κρούσμα ώμού διάτομη προκαταλήψεις – «λαμπρή» συνέχεια τού φασιστείδούς δημοσιεύματος τής έφεμερίδας «τό Μέλλον», δη που διατυπωνόταν ή κατηγορία δη τό «Έβραιοι καί Τούρκοι καίνε τά δάση!» Έτσι τήν έπαύριο τών πυρκαγιών τών δασών, ή φιλοκυβερνητική έφεμερίδα «Αύριανή» δημοσίευσε τήν έξης πρωτοφανή έπικεφαλίδα: «ΕΒΡΑΙΟΙ ΠΙΣΩ ΑΠΟ ΤΙΣ ΦΩΤΙΕΣ». Τό άποκρουστικό αύτό δημοσίευμα, χωρίς φυσικά κανένα στοιχείο, μίλαγε γιά τήν «πιθανότητα» νά «βρίσκονται πίσω άπο τούς έμπροστές έβραικοι κύκλοι που τρέφουν μεγάλο μίσος έναντίον τού πρωθυπουργού» λόγω τής παλαιστινιακής πολιτικής

τῆς Έλλάδος. Καί ή ρατσιστική συνωμοσιολογία τῆς έφεμερίδας συμπληρωνόταν μέ τόν έξης ίσχυρισμό:

«Οι ύποψίες γιά τούς Έβραιους έρχονται σέ συνέχεια φημών πού μιλάνε γιά πλατύτερο σιωνιστικό σχέδιο, πού άποσκοπει νά κάμει τήν Έλλάδα νέο Λιβανό. Η έφαρμονή τού σχεδίου αύτού – σύμφωνα πάντα μέ τίς Γδιες φήμες – θά ξεκινήσει άπο τήν Κύπρο καί τήν Κρήτη καί τελικά θά έχει σάν στόχο δλη τήν ύπολοιπη Έλλάδα».

ΤΟ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑ αύτό τό έχει ύπ' όψη του δι κ. κυβερνητικός έκπρόσωπος; Δέν διερωτήθηκε δέ πιο ήταν τό κλίμα έκεινο πού τό ένεθάρρυνε; Γιατί δέ δέν έσπευσε άπεριφραστα νά τό καταδικάσει; Γιατί σιωπᾶ; Δέν θεωρεί τό περιστατικό αύτό – γιά τό δποιού ύποθέτω πώς θάχουμε τήν άποκλειστικότητα έν μέσω τών δημοκρατικών χωρών – σοβαρότατο κρούσμα διάτομη προκαταλήψεις;

Τό κλίμα δημως αύτό τού χυδαίου διάτομη προκαταλήψεις δέν πρέπει νά θεωρηθεί σάν μιά άπλη σύμπτωση. Άποτελει πρόεκτα ένος λαϊκιστικού κλίματος, πού έπι χρόνια καλλιέργησε στήν άποκλίτευση τό ΠΑΣΟΚ καί μερίδα τού φιλοκυβερνητικού τού λαού, σέ κάποιο βαθμό, ένθαρρύνει τό «Κίνημα» καί σήμερα σάν κυβέρνηση. Άναμεσα στά ήλλα, ώς γνωστόν, δι λαϊκισμός (The Fontana Dictionary of Modern Thought):

«συνήθως συνοδεύεται άπο μιά άπλοϊκή πίστη στής άρετές «τού λαού», πού διάτοπαβάλλονται μέ τό διεθνοφαρμένο χαρακτήρα τής παρακμάζουσας έρχουσας τάξης ή άποιασδήποτε άλλης δημάδας, πού γίνεται στόχος λόγω τής κυριαρχίκης οίκονομηκής πολιτικής ή κοινωνικής θέσης. Ό λαϊκισμός τένει έπίσης νά βλέπει συνωμοσίες άπο τέτοιες δημάδες κατά τού λαού, μιά τάση πού μπορεί νά ένισχυθεί άπο ρατσιστικά στοιχεία ή μίσος κατά έθνοτήτων...»

ΔΕΝ ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ ίσως νά ύπενθυμίσουμε πώς έπι χρόνια τώρα τό ΠΑΣΟΚ άνεκάλυπτε συνωμοσίες τής... «άρχουσας τάξης», τών «προνομιούχων», τής «δεξιάς», τών «μητροπολιτικών κέντρων», τών «μονοπωλίων τής Δύσης», κλπ, κατά τού «λαού» ή τών «μη προνομιούχων» (Βεβαίως δι «λαού» ταυτίζονται μέ τό ΠΑΣΟΚ, έξ ού καί μόλις κατηγορήθηκε γιά διάτομη προκαταλήψει μή κυβέρνηση μας έσπευσε νά ύπερασπισθεί τόν... έλληνικό λαό!) Φυσικά ήλοι αύτοι οι «έχθροί» τού «λαού» ήσαν οι άποδιοπομπαίοι τράγοι, στούς άποιους φορτωνόταν κάθε νοντό καί άδιανότη δεινό τού τόπου. Ή συνωμοσιολογία τούτη (πού «νομοτελειακά» συνοδεύεται άπο τήν άναζήτηση ποικίλων άποδιοπομπαίων τράγων) συνεχίζεται φυσικά καί σήμερα είτε άπο τήν ίδια τήν κυβέρνηση είτε άπο έπισημους ή άνεπισημους προπαγανδιστές της. Πόσες φορές δέν έχουμε ήκουσει πώς «κύκλοι τής δεξιάς», τής «άντιδρασης» κλπ. «σαμποτάρουν» τό έργο τής άλλαγής; Μέσα στά πλαίσια αύτά δέν έντασσεται καί ή πρωτοφανής καί άθεμελίωτη κατηγορία πού έκτρευσε δι πρωθυπουργός (σέ μιά προσπάθεια νά βρει άποδιοπομπαίους τράγους γιά τά άδιεξοδα στά άποια δηγειρή δι σοσιαλισμός τήν οίκονομία μας) γιά δήθεν «σαμποτέρ» τής οίκονομίας μας στούς κόλπους τής άξιωματικής άντιπολίτευσης;

Βεβαίως δέν ίσχυρίζεται κανείς πώς δι σοσιαλιστική μας κυβέρνηση έπέλεξε σάν άποδιοπομπαίους τράγους τών έθνικών μας δεινών τούς Έβραιους. Δημιούργησε δημως έπι χρόνια τό λαϊκιστικό κλίμα τής συνωμοσιολογίας καί τής άναζήτησης «ύπευθυνών». Ταυτόχρονα μέ τό διάτομης σραγιλής ένεθάρρυνε καί ένα κλίμα διάτομη προκαταλήψεις. Θά πρέπει λοιπόν νά έκπλησσεται κανείς πού μία φιλοκυβερνητική έφεμερίδα άπεφάσισε αύτή πλέον νά έπιλεξει σάν

ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΑΝΤΙΣΗΜΙΤΙΚΟ ΚΛΙΜΑ

Μέ διακήρυξή τους έκατο Πανεπιστημιακοί, καθηγητές πανεπιστημίου, έπιστημονες και διανοούμενοι, έκπρόσωποι τού καλλιτεχνικού και τού έπαγγελματικού κόσμου τόνισαν ότι:

«Μέ αφορμή τήν έπεμβαση τοῦ Ισραηλινοῦ στρατοῦ στό Λίβανο, πού δλοι μας καταδικάζουμε άπερι-φραστα, δημιουργήθηκε στή χώρα μας ένα λανθάνον άντισημιτικό κλίμα. Φασιστικές δργανώσεις έγραφαν συνθήματα στούς τοίχους τῆς πρωτεύουσας. Δημοσιογράφοι τῆς τηλεόρασης και τοῦ Τύπου έκαναν σύγχυση τῶν δρων 'Ισραηλινός (= πολίτης τοῦ κράτους τοῦ 'Ισραήλ) και 'Ισραηλίτης (= 'Εβραϊος τό θρήσκευμα).

Σέ πρωινή έκπομπή, μεγάλης άκροαματικότητας, διαβάστηκε γράμμα άκροατη, πού καλούσε σέ μαζικό σαμποτάζ τῶν κατασημάτων πού άνήκουν σέ 'Ελληνες πολίτες έβραϊκού θρησκεύματος.

'Η σύγχυση δύο τελείως διαφορετικῶν δρων — 'Ισραηλινός μέ 'Ισραηλίτης — πού ταυτίζει τήν παγκόσμια έβραϊκή διασπορά μέ τήν έγκληματική πολιτική τῶν Μπέγκιν — Σαρόν καί μέ τό σιωνισμό, μᾶς άνακαλεῖ τίς χειρότερες μνήμες και φόβους γιά ένα άντισημιτικό κλίμα στή χώρα μας, πού στρέφεται έναντίον συμπολιτῶν μας μέ άπολύτως ίσα δικαιώματα και ύποχρεώσεις. Οι έπιπτώσεις τοῦ κλίματος αύτοῦ είναι άπρόβλεπτες και έπικινδυνες.

'Εμεις, διανοούμενοι, έπιστημονες και έπαγγελματίες, ζητάμε άπό τούς ύπευθύνους άρμοδίους τοῦ ραδιοφώνου και τῆς τηλεόρασης και άπό τούς έκδότες τοῦ ήμερήσιου τύπου νά δημοσιεύσουν αύτό τό κείμενο - διαμαρτυρία ώς μιά συμβολή στό νά ξεπεραστούν κατά τό δυνατό οί υποπτες ταυτίσεις και συγ-

άποδιοπομπαίους τράγους τῶν δεινῶν τοῦ τόπου μας, έπικαλούμενη «σιωνιστικά σχέδια» (συνωμοσία) τούς 'Εβραίους (τούς κατά ΠΑΣΟΚ Ναζί τῆς Μέσης Ανατολής);

Είναι καιρός πλέον ή κυβέρνηση τῆς άλλαγῆς νά συνειδητοποιήσει τίς σοβαρές της εύθυνες γιά τό πρωτοφανές κλίμα άντισημιτισμοῦ, πού δ λαϊκισμός, ή έμπαθεια και ή μονομέρεια της έχει ένθαρρυνει. ■

Γ' Αναδημοσιεύουμε άπό τήν έφημερίδα «Μεσημβρινή» (5.7.1982 καί 10.8.1982) τά δύο δρόθια τοῦ κ. Γ. Λούλη, χωρίς κανένα σχόλιο και χωρίς ή άναδημοσίευσαν νά σημαίνει και συμφωνία σέ δλα τά σημεῖα, μιά πού οι σχετικές άποψεις δεσμεύουν μόνο τό συγγραφέα του.

● 'Ο Γιάννης Κ. Λούλης γεννήθηκε τό 1946 στήν 'Αλεξάνδρεια. Σπουδάσε Νομικό στήν 'Αθήνα και Πολιτικές Έπιστημες στήν 'Αγγλια δπου έλαβε τά πτυχία MA (Πανεπ. Essex) και Ph. D. (Πανεπ. Cambridge). Είναι έπιστημονικός διευθυντής τοῦ Κ.Π.Ε.Ε., καθηγητής Πολιτικών Έπιστημών στή Αμερικάνικο Πρόγραμμα Σπουδῶν Studies in Greece και τακτικός άρθρογράφος τῆς «Μεσημβρινής». Άρθρα του έχουν δημοσιεύθησε σέ έπιστημονικά περιοδικά τοῦ έξωτερικοῦ και στήν έφημερίδα «The Wall Street Journal». Πρόσφατα δημοσιεύθηκε στήν 'Αγγλια άπό τόν έκδοτο οίκο Croon Helm τό βιβλίο του «Τό KKE: 1940 — 1944».

χυσεις».

Ν. 'Ασδραχάς, Ιστορικός, 'Αποστόλου, οίκονομολόγος, 'Άλ. 'Ασουρματζιάν, Ε. Βαρδιάκα, φιλόλογος, 'Έλ. Βέλτου, Μ. Ρόζα Γεωργιάδου, ζωγράφος, Ν. Γεωργιάδου, καθηγήτρια, Μ. Γκανάς, ποιητής, Π. Γετίμης, άρχιτεκτων, Κ. Γκέκα, λογίστρια, Γ. Δερτιλής, ιστορικός, Μ. Δρίτσα, κοινωνιολόγος, Γ. Δίπλας, φωτογράφος, 'Ά. 'Αλεφάντης, δ/ντής περιοδικού Ο ΠΟΛΙΤΗΣ, Μ. Εύσταθιάδου, έκδότρια, Β. Ζωγράφου, φιλόλογος, Φ. 'Ηλιού, Ιστορικός, Κ. 'Ιακωβίδου, γυμνάστρια, 'Ά. Κορές, ίδ. ύπαλληλος, Λ. Καρύδη, ίδ. ύπαλληλος, Β. Κυριαζάκου ίδ. ύπαλληλος, 'Έμμ. Κάσδαγλης, δ/ντής Ε.Τ.Ε., Γ. Καλίμπας, καθηγητής, Γ. Καρράς, πανεπιστημιακός, Γ. Κατσαράκης, πολιτικός μηχανικός, Κ. Κωστής, οίκονομολόγος, Χ. Λομποτέση - Κορρέρ, οίκονομολόγος, Στ. Κωστάκη, φοιτήτρια, Β. Καρδάσης, Ιστορικός, 'Άλ. Κράους, Ιστορικός, Σ. Κτίστη, έκδότρια, Κλ. Λεονταρίτου, Ιστορικός τῶν πολιτισμῶν - έρευνήτρια, Τ. Λειβαδᾶ, δημοσιογράφος, Γ. Λεονταρίτης, Ιστορικός, καθηγητής Πανεπιστημίου 'Αθηνῶν, 'Έλ. Λοϊσίου, χειροτέχνης, Κ. Λιάκος, άρχιτεκτων, 'Ά. Λυκιαρδοπούλου, κοινωνιολόγος, Λ. Λουλούδης, πανεπιστημιακός, Ε. Λιάτα, φιλόλογος, Γ. Λελούδας, δημοσιογράφος, Θ. Λαζαρίδης, βιβλιοϋπάλληλος, Γ. Μητροφάνης, οίκονομολόγος, Μ. Μαυρουδή, συντηρήτρια, Ε. Μπαρακάρη, καθηγήτρια, Τ. Μομφεράτος, οίκονομολόγος, Μ. Μπαλαούρας, οίκονομολόγος, Α. Μπακούρου, δημοσιογράφος, Α. Μπαλτάς, πανεπιστημιακός, Α. Μανιτάκης, καθηγητής Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Λ. Μοσχονᾶ, δημοσιογράφος, Ε. Μερίκα ίδ. ύπαλληλος, Ε. Μαλτέζου, ψυχοπαιδαγωγός, 'Έ. Μπορσάκις, δημοσιογράφος, Χ. Μπράβος, κριτικός λογοτεχνίας, Β. Μπαντόπουλος, τραπεζικός ύπαλληλος, 'Υ. Μπαγκούδη, έμπορος, Α. Μπαγκούδης, έμπορος, 'Ο. Μπαγκούδη, ίδ. ύπαλληλος, Κ. Μαρκολιδάκης, βιβλιοϋπάλληλος, Θ. Μαλικιώσης, έκδότης, Π. Μπασάκος, πανεπιστημιακός, Β. Μαργαρίτης, βιβλιοϋπάλληλος, Γ. Ντεμπιδάκη, άρχιτεκτων, Γ. Ντούσια, οίκονομολόγος, Μ. Νασιάκου, καθηγήτρια Πανεπιστημίου 'Ιωαννίνων, Ε. Ξανθουδάκης, πολιτικός μηχανικός, Φ. Όπροπούλου, ψυχολόγος, Λ. Παπαγιαννάκης, οίκονομολόγος, Μ. Παπαγιαννάκη, δικηγόρος, Ε. Παπασπυρίδου, σχεδιάστρια, Δ. Παπαδημητρόπουλος, έρευνητής, Μ. Πατσιβάλα, Μ. Περρή - Μυττά, οίκονομολόγος, Σ. Πετρέλης, πολ. μηχανικός, Ν. Πιζάνιας, έμπορος έργαλειομηχανῶν, Π. Πιζάνιας, ιστορικός, Ν. Παπαθανασόπουλος, Ιστορικός, Α. Παπαδημητροπούλου, έμπορος, Ε. Ροΐδου, δημ. ύπαλληλος, Ε. Σταυρακάκης, έμπορος, Κ. Συνοδινός, ίδ. ύπαλληλος, Σ. Στεφάνου, δημοσιογράφος, Π. Στεφάνου, διορθώτρια, Ν. Συρμαλένιος, Δ. Σταύρακας, σκηνοθέτης, Β. Τζανετάκου, λογίστρια, Χ. Τσουκαλᾶ, οίκονομολόγος, Α. Τσελίκας, φιλόλογος, Χ. Τσάλη, άρχιτεκτων, Γ. Τσαπόγας, δημοσιογράφος, Α. Ταλιγέρη, άρχιτεκτων, Α. Φραγκουδάκη, ύφηγήτρια Πανεπιστημίου 'Ιωαννίνων, 'Ά. Φατούρος, καθηγητής Νομικής Θεσσαλονίκης, Ν. Φαμέλης, άρχιτεκτων, Κ. Φωτιάδης, βιβλιοϋπάλληλος, Γ. Χριστόπουλος, ξενοδόχος.. Χ. Χαρέμη, φοιτήτρια.

ΤΙΜΗΤΙΚΕΣ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΣΕ ΕΛΛΗΝΕΣ ΠΟΥ ΕΣΩΣΑΝ ΟΜΟΘΡΗΣΚΟΥΣ ΣΤΗΝ ΚΑΤΟΧΗ

Συγκαταλέγονται μεταξύ τῶν
«Δικαίων τῶν Έθνῶν»

Κατά τή διάρκεια σεμνῆς τελετῆς διπλωματικός Αντιπρόσωπος τοῦ Ισραήλ, πρέσβυς Γ. Μπαρνέα, άπενειμε σέ «Ελληνες τή διάκριση τοῦ «Δικαίου τῶν Έθνῶν».

Η διάκριση αὐτή άπονέμεται άπό τό «Ιδρυμα Γιάντ Βασέμ τοῦ Ισραήλ (Οργανισμός γιά τή διαιώνιση τῆς μνήμης τῶν θυμάτων τοῦ Ολοκαυτώματος) σέ ξένους πολίτες, οι οποίοι διέσωσαν Ισραηλίτες κατά τή διάρκεια τῆς ναζιστικῆς κατοχῆς.

Οι τιμηθέντες είναι: Ιατρός Π. Μαχαίρας, Ιατρός Γ. Κηλαϊδίτης, Γ. καί Μ. Μιτζελιώτη, Στ. καί Μ. Κορφιάτη καί τό ζευγός Α. Κεφαλᾶ.

Ό πρέσβυς κ. Γ. Μπαρνέα χαιρετά τήν κ. Κηλαϊδίτη. Άπο όριστερά ό ιατρός κ. Π. Μαχαίρας, ή κ. Κηλαϊδίτη, ό κ. Σ. Μιτζελιώτης καί ή κ. Μ. Κορφιάτη.

● Ή ύπέρ τῶν Έλλήνων Έβραίων δραστηριότητα τῶν τιμηθέντων είναι ή άκολουθη:

● **Κος καί Κα Α. Κεφαλᾶ:** «Οταν δρχισε στήν Αθήνα ό διωγμός έναντίον τῶν Έβραίων καί στίς μέρες πού ή πρωτεύουσα μαστιζόταν άπό τήν πείνα, δι. Κεφαλᾶς καί ή γυναίκα του μοιράσθηκαν τό φτωχικό φαγητό τους μέ τό νεαρό τότε Αίμιλιο Χαίμη, δ όποιος κρυβόταν σέ ένα σπίτι στού Μακρυγιάννη.

Έκτός άπό τά γεύματα πού τού πρόσφεραν στό σπίτι τους, τού έδιναν καί φαγητό γιά τούς γονεῖς του. Η Κα Κεφαλᾶ έφθασε μέχρι σημείου νά πουλήσει τά κοσμήματά της γιά νά άγοράσει διάφορα τρόφιμα στή μαύρη άγορά, ώστε νά βοηθήσει τήν οίκογένεια Χαίμη. Άλλα πέραν τής στερήσεως στήν άποια ύποβληθηκαν γιά νά βοηθήσουν τούς συνανθρώπους τους, ή ζεστή άνθρωπην παρουσία καί συμπαράστασή τους, βοήθησε ήθικά τούς κατατρεγμένους νά ξεπεράσουν τήν τραγική έκείνη καί σκοτεινή περίοδο τῶν διωγμῶν.

● **Γιώργος Κηλαϊδίτης:** «Ο Γιώργος Κηλαϊδίτης, τελειόφοιτος Ιατρικής, άταν ξέσπασε δίωγμός τῶν Ναζί έναντίον τῶν Έβραίων, φρόντισε νά έφοδιάσει μία άμαδα πέντε κοριτσιών μέ πλαστές ταυτότητες καί νά γίνουν δεκτές στή Σχολή Άδελφών Νοσοκόμων. Όταν ή παραμονή τους έκει έγινε έπικινδυνή καί πάλι φρόντισε νά βρει έλληνικές οίκογένειες γιά νά φιλοξενήσουν τά κορίτσια πού κινδύνευαν. Έκτός άπό τίς Ιατρικές φροντίδες καί φάρμακα πού παρείχε, ή ήθική του συμπαράσταση καί παρουσία ύπηρξαν πολύτιμες, ώστε νά άπαλύνουν τήν τραγική κατάσταση τῶν θυμάτων. Μέ κίνδυνο τῆς ζωῆς του, δ Γιώργος Κηλαϊδίτης φρόντισε νά βρει τρόπο νά φυγαδεύσει μερικές άπό τίς προστατευόμενές του στήν Εύβοια καί άπό κει στήν Τουρκία.

● **Στέφανος καί Μαγδαληνή Κορφιάτη:** «Ο Στέφανος καί ή

Μαγδαληνή Κορφιάτη, συγγενεῖς τοῦ Γιώργου Μιτζελιώτη, συνεργάσθηκαν στενά γιά τή διάσωση πολλών οίκογενειῶν πού είχαν καταφύγει στή Σκόπελο. Τόσο οι δύο τους δύο και τά παιδιά τους, ἀψωφάντας κάθε κίνδυνο, φρόντισαν τό καθημερινό ψωμί τῶν κρυμμένων Ἰσραηλιτῶν, καθώς καὶ ὅλα τά ἄλλα χρειάδων. "Οταν κάποτε πληροφορήθηκαν ότι θά γινόταν ἔρευνα τῶν Γερμανῶν στήν περιοχή, ἔστειλαν ἔναν ἱερωμένο διπλισμένο νά μείνει μαζί τους δῆλη τήν ἡμέρα.

● **Ιατρός Πάνος Μαχαίρας:** Μεταξύ Σεπτεμβρίου 1943 καὶ Ὀκτωβρίου 1944, ὁ Ιατρός Πάνος Μαχαίρας φρόντισε ἀκούραστα νά ἐφοδιάσει πολλές οίκογενεις Ἰσραηλιτῶν τῆς Ἀθήνας μέ πλαστά δελτία ταυτότητος καὶ δελτία τροφίμων. Πολλές φορές μέ κίνδυνο τῆς ζωῆς του, ἔπαιρνε ἑκεῖνος τά τρόφιμα καὶ τά μετέφερε στά σπίτια τῶν οίκογενειῶν γιά νά μή κυκλοφοροῦν συχνά καὶ διατρέχουν κίνδυνο οἱ κρυπτόμενοι Ἰσραηλίτες. Ἐπίσης φρόντισε νά βρεῖ σπίτια σέ ἀπόμερες συνοικίες γιά πολλούς Ἰσραηλίτες. Περιέθαλπε ὅσους ἀρρώσταιναν, μεταφέροντας μέ τά πόδια τά φάρμακα καὶ ἔκανε τό σύνδεσμο μεταξύ τῶν διασκορπισμένων μελῶν τῶν οίκογενειῶν. Χωρίς τήν ἀνιδιοτελῆ καὶ στοργική του φροντίδα, οἱ οίκογενεις αὐτές θά ἦταν καταδικασμένες.

● **Γιώργος καὶ Μαγδαληνή Μιτζελιώτη:** "Οταν ἀρχισε δ διωγμός τῶν Ἐβραίων στή Θεσσαλονίκη, δ Γιώργος Μιτζελιώτης ἦταν δήμαρχος Γλώσσας Σκοπέλου. Μόλις ἔμαθε ότι δ φίλος του κ. Ζ. Λεών κινδυνεύει, πήγε στή Θεσσαλονίκη, τόν ἐφοδιάσε μέ πλαστή ταυτότητα, τόν πήρε καὶ τόν μετέφερε μετά ἀπό περιπτειώδες ταξίδι στή Σκόπελο. Ἀργότερα δ Γιώργος Μιτζελιώτης μετέφερε καὶ ἄλλους συγγενεῖς (συνολικά 14 ἄτομα) τοῦ κ. Λεών ἀπό τήν Ἀθήνα στή Σκόπελο, δημού τούς ἔκρυψε σέ καλύβες ἔξω ἀπό τό χωρίο. Καθημερινά καὶ μέ χίλιους κινδύνους, ἔκεινος καὶ τά μέλη τῆς οίκογενείας του, τούς πήγαιναν τρόφιμα, νερό καὶ ὅτι ἄλλο είχαν ἀνάγκη. Χάρις στήν ἀφοσίωση τῆς οίκογενείας Μιτζελιώτη, δλες αὐτές οἱ οίκογενεις σώθηκαν ἀπό τήν ναζιστική λαίλαπα.

ΧΡΟΝΙΚΑ ΤΟΝΟΥΣ

Γραφεία: Σουρμελή 2

Αθήναι (109) — Τηλ. 88.39.953

★ Εκδότης: τό Κ.Ι.Σ. ἐκπροσωπούμενον
υπό τοῦ Προέδρου του κ. Ιωσήφ Λοβιγγερ,
ὁ ὁποῖος ειναι καὶ ὑπεύθυνος συμφώνων τῶν
νόμων (Σουρμελή 2 - Αθήναι).

TIMΗ ΤΕΥΧΟΥΣ ΔΡΧ. 2

★ Επιμέλεια εκδόσεως: Νίκος Τσαπίδης, μέλος
τῆς Ενώσεως Συντακτῶν Περιοδικού Τύπου.
★ Υπεύθυνος φωτοσυνθέσεως: Κατσαούνη
ΕΠΕ, Σπ. Δοντά 10, Αθήναι.

★ Τά ένυπόγραφα ἀρθρά δεσμεύουν μόνον τό συγ-
γραφέα τους.

★ Η ἀναδημοσίευσις κειμένων ειναι ελευθερα.
μέ τήν προϋπόθεσι, ότι θά αναφέρεται η πηγή:
Περιοδικό «Χρονικά». Κεντρικοῦ Ἰσραηλιτικοῦ
Συμβουλίου.

ΜΕ ΤΗΝ ΕΥΚΑΙΡΙΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΠΕΡΙ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΕΩΣ

Τό Κεντρικό Ἰσραηλιτικό Συμβούλιο ἀπέστειλε πρός τόν πρόεδρο τῆς Βουλῆς κ. Ἰω. Ἀλευρᾶ, τό παρακάτω τηλεγράφημα σχετικά μέ τό νόμο περί 'Εθνικῆς Ἀντίστασης:

«Η συζήτηση ἀπό τό Σύμμα τῶν ἐκπροσώπων τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ γιά τήν ἀναγνώριση τῆς Ἐθνικῆς Ἀντίστασης κατά τούς χρόνους τῆς ναζιστικῆς κατοχῆς φέρνει στό νοῦ μας τή μεγάλη καὶ ἀποτελεσματική βοήθεια πού πρόσφεραν γιά τή σωτηρία τῶν Ἐλλήνων Ἰσραηλιτῶν δλες οἱ δργανώσεις τῆς Ἐθνικῆς Ἀντίστασης, οἱ ἐπιστημονικοὶ σύλλογοι τῆς χώρας, ή Ἐκκλησία, ή Ἀστυνομία, ή Χωροφυλακή καὶ ὀλόκληρος δ Ἑλληνικός λαὸς.

Μέ τον εύκαιρια σύντηση τῆς Ἰσραηλίτες Θεωροῦμε ὑποχρέωσή μας νά εύχαριστήσουμε δικόμα μιά φορά δλους δσοι συνετέλεσαν στή σωτηρία τῶν ἀδελφῶν μας ἀπό τά νύχια τοῦ ναζισμοῦ».

Η ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ: ΚΟΙΝΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΣΥΜΒΙΩΣΗ

Μιλώντας στή συνάντηση τῆς 'Υδρας γιά τή Μεσόγειο (Μάιος 1981) δ καθηγητής κ. Μ. Ἀνδρόνικος εἶπε καὶ τά ἔξης:

«Μεγάλωσα καὶ ἔζησα στή Θεσσαλονίκη, ἔνα χαρακτηριστικό μεσογειακό λιμάνι. Στά παιδικά μου χρόνια ἔπαιζα γύρω ἀπό ἔνα χτίριο πού οικοδομήθηκε στόν 40 μεταχριστιανικό αἰώνα ἀπό τόν Ρωμαϊο ἀυτοκράτορα Γαλέριο, ἔγινε ύστερα χριστιανική ἐκκλησία καὶ στή συνέχεια τζαμί· δ μιναρές του ὑπάρχει ἀκόμη ὡς σήμερα. Πολλοί ἀπό τούς παιδικούς φίλους μου ἦταν Ἐβραῖοι καὶ μιλοῦσαν τή δική τους γλώσσα, τά ιστανικά. Καὶ ἔμαθα νά τά μιλῶ καὶ γώ. 'Ενα ὀλόκληρο χρόνο ἔζησα στήν Αἴγυπτο καὶ οἱ φίλοι μου ἦταν Αἴγυπτοι' ἔτσι μιλούσαμε καὶ τή δική τους καὶ τή δική μου γλώσσα. Αύτές οι παιδικές ἀναμνήσεις δέν ἔσβησαν ποτέ μέσα μου· μοῦ ἔμαθαν πώς Χριστιανοί, Ἐβραῖοι καὶ Μωαμεθανοί, Ἐλληνες, Τούρκοι, Ίουδαιοι καὶ Αἴγυπτοι είμαστε τό ίδιο ἔξυπνοι καὶ τό ίδιο κουτοί, τό ίδιο καλοί καὶ τό ίδιο κακοί, ἀλλά προπάντων είμαστε ἔνας κόσμος πού οι ρίζες του ποτίζονται ἀπό τά ίδια φυτεινά νερά τῆς θάλασσας αὐτῆς, δημού λουζόμασταν τά καλοκαριά».

ΟΙ ΠΟΛΕΜΟΙ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ

‘Από τό τέλος τοῦ Β’ Παγκοσμίου Πολέμου ώς σήμερα
35 έκατομμύρια ανθρώποι έχουν σκοτωθεῖ στούς πο-
λέμους αύτούς. [«Νέα», 15.7.1982]

Εύρωπη

Έλλαδα – 1946 – 49 έμφύλιος πόλεμος.
Κύπρος – 1955 – 58 πόλεμος διεξαρτησίας,
1964 – 74 ένδοκοινοτικές συγκρούσεις,
1974 τουρκική εισβολή.
Ουγγαρία – 1956 ξεσηκωμός έναντίον τοῦ
καθεστώτος.
Τσεχοσλοβακία – 1968 εισβολή τῶν δυνά-
μεων τοῦ Συμφώνου τῆς Βαρσοβίας.
Β. Ιρλανδία – Από τό 1969 έμφύλιος πόλε-
μος.

Αφρική

Τυνησία – ώς τό 1956 πόλεμος
ἀνεξαρτησίας.
Άλγερία – 1954 – 62 πόλεμος ἀνεξαρτησίας.
Μαρόκο – ώς τό 1956 πόλεμος ἀνεξαρτη-
σίας, 1962 συνοριακά ἐπεισόδια μέ τ' Άλγερία,
ἀπό τό 1957 πόλεμος γιά τή Δ. Σαχάρα.
Τσάντ – 1966 – 82 έμφύλιος πόλεμος.
Γουινέα - Μπισάου – 1963 – 74 πόλεμος ἀ-
νεξαρτησίας.
Νιγηρία – 1967 – 70 πόλεμος τῆς Μπιάφρα.
Ζαΐρ – 1960 – 67 πόλεμος τοῦ Κογκό, 1977
καὶ 1978 εισβολή στήν Κατάγκα.
Ρουάντα – 1959 – 73 έμφύλιος πόλεμος.
Μπουρουντί – 1965 – 73 έμφύλιος πόλεμος.
Τανζανία – 1978 συνοριακά ἐπεισόδια, 1979
εισβολή στήν Ούγκαντα.
Άγκόλα – 1961 – 74 πόλεμος ἀνεξαρτησίας,
ἀπό τό 1975 έμφύλιος πόλεμος.
Μοζαμβίκη – 1964 – 74 πόλεμος ἀνεξαρτη-
σίας, 1976 – 77 συνοριακός πόλεμος μέ Ρο-
δεσία.

Ναμίμπια – ἀπό τό 1966 ἀνταρτικός πόλεμος.
Κένυα – 1952 – 55 ἔξεγερση Μάου - Μάου.
Σουδάν – ώς τό 1972 ἔξεγέρσεις στό νότο.
Αιθιοπία – ἀπό τό 1960 έμφύλιος πόλεμος
(Ἐρυθραία), 1977 – 79 πόλεμος μέ τή Σομα-
λία.

Μέση καί Έγγυς Ανατολή

Υεμένη – 1962 – 70 έμφύλιος πόλεμος,
1972 συνοριακά ἐπεισόδια.
Λιβανός – ἀπό τό 1975 έμφύλιος πόλεμος.
Τορδανία – 1970 καὶ 1971 έμφύλιος πόλεμος
μέ τούς Παλαιστίνιους.
Αϊγυπτος – 1956 πόλεμος τοῦ Σουέζ.

Νότια Υεμένη – ἀπό τό 1964 έμφύλιος πόλε-
μος.

Ισραήλ – 1948/49 – 1956 – 1967 – 1973
– 1982 πόλεμοι μέ τούς Άραβες.

Ιράκ – 1961 – 64 – 1974/75 ἔξεγέρσεις
Κούρδων, ἀπό τό 1980 πόλεμος μέ Ίραν.

Ασία

Αφγανιστάν – 1974 εισβολή Σοβιετικῶν.

Ίνδια – 1947 πρώτες συγκρούσεις Κασμίρ,
1959 συνοριακές συγκρούσεις μέ Κίνα, 1962
συνοριακές συγκρούσεις μέ Κίνα, 1965 πόλε-
μος μέ Πακιστάν, 1971 πόλεμος τοῦ Μπανγκ-
λαντές.

Κίνα – ώς τό 1949 έμφύλιος πόλεμος,
1950/51 καταλαμβάνει Θιβέτ, 1958 – 79
βομβαρδισμοί τῶν νησιῶν Κεμδού καὶ Μα-
τσού, 1959 ἔξεγερση στό Θιβέτ, 1969 συνο-
ριακά ἐπεισόδια μέ τή Σοβιετική Ἐνωση.
1979 πόλεμος μέ τό Βιετνάμ.

Κορέα – 1950 – 53 πόλεμος τῆς Κορέας.

Μπούρμα – ἀπό τό 1949 ἀνταρτικός πόλε-
μος.

Φιλιππίνες – ἀπό τό 1968 ἀνταρτικός πόλε-
μος.

Βιετνάμ – ώς τό 1954 πόλεμος έναντίον τῶν
Γάλλων, 1960 – 73 πόλεμος έναντίον τοῦ Ν.
Βιετνάμ καὶ τῶν Άμερικανῶν.

Ίνδονησία – 1963 – 66 πόλεμος έναντίον
Μαλαισίας, 1965 ἔξεγερση.

Καμπότζη – ἀπό τό 1967 έμφύλιος πόλεμος,
1975 – 79 συνοριακός πόλεμος μέ Βιετνάμ,
1979 βιετναμική εισβολή.

Λάος – 1959 – 75 έμφύλιος πόλεμος.

Κεντρική καὶ Λατινική Αμερική.

Κούβα – 1956 – 59 ἐπανάσταση, 1961
εισβολή στόν «Κόλπο τῶν Χοίρων».

Δομινικανή Δημοκρατία – 1965 έμφύλιος πό-
λεμος μέ ἐπέμβαση τῶν Άμερικανῶν.

Γουατεμάλα – ἀπό τό 1960 ἔξεγέρσεις.

Έλ Σαλβαντόρ – 1969 «πόλεμος τοῦ ποδο-
σφαίρου» έναντίον τῆς Όνδούρας, ἀπό τό
1977 έμφύλιος πόλεμος.

Νικαράγουα – 1977 – 79 έμφύλιος πόλεμος.

Άργεντινή – 1982 πόλεμος τῶν Φάλκλαντ.

Περού – 1981 συνοριακά ἐπεισόδια μέ τόν
Ίσημερινό.

ΕΝΔΕΙΞΕΙΣ ΜΙΣΑΛΛΟΔΟΞΙΑΣ

● Σέ κάποια κεντροευρωπαϊκή χώρα, μετά τόν πόλεμο, ένας από τους 'Εβραιούς πού έπέζησαν θέλησε νά μεταναστεύσει γιατί θεώρησε ότι δημιουργόταν και πάλι άντισημιτικό κλίμα. 'Ο καλύτερός του φίλος, Χριστιανός δ' ἤδιος, προσπάθησε νά τόν μεταπείσει λέγοντάς του πώς ένα τέτοιο κλίμα μόνο στή φαντασία του ύπηρχε. «Κι όμως», λέει δ' πολύπαθος 'Ισραηλίτης, «έμαθα από σίγουρη πηγή πώς θ' άρχισουν σύντομα νά διώκονται οι 'Εβραιοί και οι κουρεῖς». «Γιατί οι κουρεῖς» ρωτάει κατάπληκτος δ' καλός φίλος.

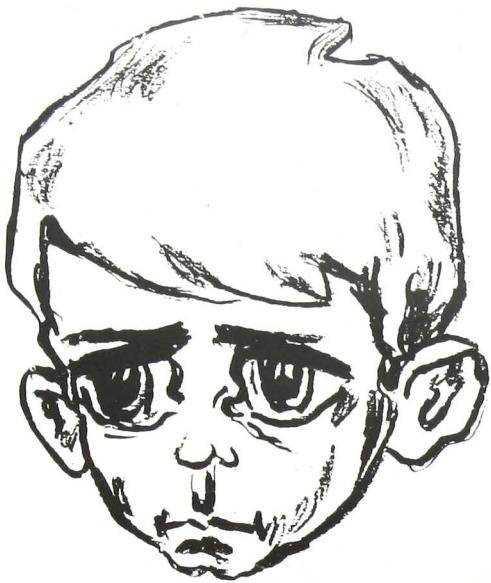
Τά άνεκδοτα μᾶς συντομεύουν συχνά τό δρόμο στήν προσέγγιση τών προβλημάτων. 'Αποστάγματα λαϊκής σοφίας ή μεταφορική έκφραση πικρών συλλογικών έμπειριων, στοχεύουν καίρια.

Δέν ξέρω ἄν οι "Έλληνες κουρεῖς" έχουν λόγους νά άνησυχούν (ίσως φανεῖ τελικά πώς θά ἔπρεπε νά έχουν), άλλα είναι σίγουρο πώς οι "Έλληνες 'Ισραηλίτες" ένιωσαν νά πυκνώνουν τελευταῖα οι ένδειξεις άντισημιτισμοῦ. Γιά τό ἄν αύτές άποτελούν μεμονωμένα φαινόμενα ή έκφραζουν ένα γενικότερο κλίμα, μόνο είκασίες μπορεῖ νά γίνουν. Τό βίωμα, όμως, στό δοποί άναφέρονται οι συμπατριώτες μας πού άναφέρθηκαν, δέ χρειάζεται νά ένισχυθεῖ ἀπό καμά «έξωθεν μαρτυρία».

"Άς μή βιαστοῦμε νά υποστηρίξουμε πώς άντισημιτισμός και ρατσισμός δέν εύδοκιμούν στόν έλληνικό χώρο. Μιά γρήγορη άνίχνευση θά μᾶς δείξει πώς στόν τόπο μας καλλιεργείται ή μισαλλοδοξία. Οι δοποιεσδήποτε ρατσιστικές έκδηλώσεις έγραφονται μέσα σέ ένα συνεχές, πού ή άρχη του μπορεῖ νά άναζητηθεῖ στή βεβαιότητα γιά τή μοναδικότητα τής άληθειας πού κατέχουμε.

"Ο,τι τό διαφορετικό, «ξενίζει». "Άν δέν μᾶς είναι ξένο τό κάνουμε. "Άς άρχισουμε μέ ένα άνώδυνο παράδειγμα. Οι διαφορετικές συνήθειες φαγητών άλλων λαῶν γίνονται άντιληπτές σάν ένδειξεις κάποιας κατωτερότητας. "Όταν κάποιο φαγητό μᾶς άδιάζει (τό κρέας άλογου ή πιθήκου π.χ.), προεκτείνεται τό αίσθημά μας αύτό στήν ύπόσταση τού καταναλωτή του — ένω συγχρόνως μᾶς φαίνεται παράλογη ή άηδία τών Μουσουλμάνων γιά τό χοιρινό.

Σέ ένα άλλο ἐπίπεδο, θά αισθανθοῦμε τήν άναγκη νά πειστοῦμε ότι ή χώρα μέ τήν δοία έχουμε διαφορές κατοικεῖται ἀπό λαό ἄξιο περιφρόνησης: «μακαρονάδες», «τουρκαλάδες». Στή συνέχεια, θά ἀποσύρουμε ἀπό κάθε άντιπαλο τήν έκτιμησή μας — γι' αύτό καί οι τόσο εύκολοι χαρακτηρισμοί τού πολιτικού άντιπαλου σάν «πράκτορα», «πουλημένου», «άντεθνικώς δρῶντος». Τελικά, δ.τι ξαφνιάζει, δποια πρωτοπορία, άναζήτηση, άμφισβήτηση, θά σπρώχνεται στό περιθώριο, στό χώρο τού παράλογου καί τού ἐπικίνδυνου γιά τήν άρχουσα τάξη πραγμάτων, άλλα καί γιά τήν νοικοκυρίστικη μετριότητα: δ' φουτουριστής.

δ' ύπαρξιστής, δ' μαλλιαρός, δ' κομμουνιστής συγκέντρωσαν κατά καιρούς τά πυρά δχι μόνο τών άντιπαλων, άλλα καί τών άνδεων. «Στόν κόσμο αύτόν τών ύπερχριστιανῶν — οί ποιητές είναι δλοι δύριοι», έγραψε ή Μαρίνα Τσετεράγιεβα.

'Η δημαργική χρησιμοποίηση τών μισαλλόδοξων τάσεων στόν τόπο μας παραπέμπει στό χαμηλό ἐπίπεδο τής παιδείας μας. Τό έλληνικό σχολείο καλλιεργεῖ τή μισαλλοδοξία μέ τόν τρόπο του. 'Η ιστορία στηρίζεται στόν έθνοκεντρισμό, τά θρησκευτικά ύποβάλλουν τό δρθόδοξο δόγμα σάν τήν ἀπόλυτη άληθεια, ή πρόσβαση στή γνώση είναι μονοδιάστατη, οι άλλοι πολιτισμοί άγνοούνται. "Όταν στή συνέχεια ή έθνική συνείδηση καταντάει έθνικοφροσύνη, ή χριστιανική πίστη τυπολατρία καί ή πολιτισμική Ιθαγένεια οίηση, τότε τό έδαφος είναι γόνιμο καί γιά άλλες έκτροπές.

"Έχω ἐπισημάνει μέ θλίψη καί σέ κείμενα άριστερών τοποθετήσεων τήν άγανακτισμένη άναφορά: «Μᾶς περνάνε γιά νέγρους!» «Οι "Έλληνες δέν είναι Κάφροι" — δποι γίνεται φανερό πώς ή άγνοια τών άγνων καί τών πολιτισμῶν τού Τρίτου Κόσμου δηγεγεί σε μιά γενική τους άποτίμηση καί ίδιαίτερα τού έσταυρωμένου αύτόχθονα λαού τής Ν. Αφρικῆς.

Καί μιά καί άναφερθήκαμε στούς μαρτυρικούς Κάφρους, δς σημειώσουμε πώς τά έγκλήματα κατά τής άνθρωπότητας τών Νοτιοαφρικανῶν ρατσιστῶν, δπως καί τής κυβέρνησης τού 'Ισραήλ, δέ συμψηφίζονται μέ τίποτα. 'Άλλα καί καταδίκη τού ρατσισμού πρέπει νά στραφεῖ καί πρός τής άπαρχες του, δποι κι ἄν τίς άναγνωρίσει κανείς. «Είναι άκομα γόνιμη ή κοι-

ΕΠΙΣΤΟΛΑ!

ΟΙ ΕΒΡΑΙΟΙ ΤΗΣ ΑΡΤΑΣ

‘Ο Ιατρός κ. Κων. Χ. Κωστοβασίλης – Άθηναι, μᾶς δίνει τά παρακάτω στοιχεῖα γιά τους ‘Εβραίους τῆς Αρτας.

«Ἐκ τοῦ περιοδικοῦ «Σκουφᾶς» τ. 60 – 61 τῆς Ἀρτας, ἀποσπῶμεν διά τά «Χρονικά» τά κάτωθι:

‘Ἡ ἐφόμερίς τοῦ Γαβριηλίδη «Μή Χάνεσαι» εἰς ἀνταπόκρισιν τῆς ἔξι Ἀρτης, ἅμα τῇ ἀπελευθερώσει τῆς πόλεως ταύτης τό 1881, περιγράφει τήν ύποδοχήν τοῦ βασιλέως Γεωργίου Α΄ καὶ τοῦ πρωθυπουργοῦ Κουμουνδούρου.

«Ἐν τῇ εἰσόδῳ τῆς πόλεως προσεφώνησε τὸν πρωθυπουργὸν δὲ δῆμαρχος κ. Ἀντωνόπουλος. Ὁ μητροπολίτης Σεραφείμ, γέρων ὡσεὶ ἐβδομηκοντούτης, προσεφώνησε τὸν βασιλέα, ὡς καὶ ὁ ἀρχιερατίνος τῶν Ἰσραηλίτων. Περιέργος ἄνθρωπος δὲ ραββίνος αὐτός. Γέρων, ὀλίγον κυφός, φέρων φέσιον ἐρυθρόν περιστεφόμενον μελανὴ τανία, ὑέλους εἰς τούς ὅφθαλμούς καὶ μακρὸν λευκόν καὶ ποδήρη χιτῶνα. Εἶναι γλυκύτατος, ἀλλ’ εἰς τούς τρόπους του εὔχερῶς ἀνεγνωρίζοντο τῆς τουρκικῆς δουλείας τά ἵχνη.

Καί εἰς τὴν σελίδα 18 τά ἔξης: «Εὐάρεστον παράγει συναίσθημα ἡ σεμνοπρέπεια τού Κλήρου καὶ ἡ ἀνεπίληπτος τάξις, ἡ ἀμειώτως κρατοῦσα κατά τὴν διάρκεια τῆς θείας ιερουργίας. Ἐκτός τῶν Χριστιανῶν, τὴν Ἀρταν οίκουσι σταθερῶς πλεῖστοι Ἰουδαῖοι, προθύμως καὶ πιστῶς ἐκπληροῦντες πάσας τάς ὑπό τῶν νόμων πηγαζούσας διὰ τοὺς πολίτας ὑποχρεώσεις. Εἰς τάς συναγωγάς αὐτῶν, διέκρινα προσευχομένους εὐζώνους, κομψῶς καὶ ἀρειμανίως φέροντας τάν φουστανέλλαν. Ἡσαν Ἰουδαῖοι στρατιώται.

‘Ἐκ τούτων, ἀλλά καὶ προσωπικῆς ἐμπειρίας μεταγενεστέρας, καταδήλως μαρτυρεῖται ἡ ἀγαστή σύμπνοια ἡτις ἐπεκράτει μεταξύ Χριστιανῶν καὶ Ἐβραίων εἰς τὴν Ἀρταν. Τῶν τελευταίων τούτων τό ἐμπορικόν δαιμόνιον ἥτο πανθομολογούμενον».

Λιά ἀπ’ ὅπου βγῆκε τό βρωμερό κτῆνος», προειδοποίησε δ Μπέρτολ Μπρέχτ γιά κάθε δυνατή ἀναβίωση τοῦ ναζισμοῦ.

Τό ἐλληνικό σχολεῖο ἔχει νά κάνει πολλά πρός αὐτή τὴν κατεύθυνση: νά ἀναγνωρίσει τὴν ἀξία τῶν ἄλλων πολιτισμῶν, τή νομιμότητα ἄλλων Θρησκειῶν, τή γονιμότητα τῆς πολυδιάστατης κριτικῆς θεώρησης, τή δημιουργικότητα τῆς ἀμφισθήτησης, τό δικαίωμα στή διαφορά. Καί πρώτα ἀπ’ ὅλα νά ἀξιοποιήσει τὸν πλοῦτο τῆς πολιτισμικῆς παράδοσης ὅλων τῶν Ἑλλήνων γιά νά ἀναγνωρίσουμε τό πρόσωπο μας στούς Ἰσραηλίτες καὶ τούς Πόντιους, στούς καθολικούς τῶν νησιῶν ἡ τούς παραμεθόριους, μικτούς γλωσσικά καὶ πολιτισμικά πληθυσμούς.

Μόνο ἔτσι θά μπορέσει αὐτός ὁ τόπος νά λειτουργήσει κάποτε δημοκρατικά. “Οταν κάθε ἔνδειξη μισαλλοδοξίας θά στιγματίζεται ως δούρειος ἵππος τῆς ὁπισθοδόμησης καὶ τοῦ ὀλοκληρωτισμοῦ. “Οταν θά ἔχουμε πιά ἀσκηθεῖ στήν ἀντίληψη ὅτι ἡ διαφοροποίηση ἐντάσσεται θετικά στήν κοινωνική δυναμική.

[‘Αναδημοσιεύεται ἀπό τό «Βήμα», 24 - 7 - 1982]

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

SEFUNOT – Ὁ 5ος τόμος μελετῶν γιά τίς

‘Ἐβραϊκές Κοινότητες τῆς Ἐλλάδας

Τό Ἰνστιτούτο Μπέν - Ζβί τῆς Ἱερουσαλήμ ἔξεδωκε τόν 150 τόμο τῆς ἐπετηρίδας «SEFUNOT», πού συγκεντρώνει ἰστορικές καὶ λαογραφικές μελέτες γιά τίς ‘Ἐβραϊκές Κοινότητες τῆς Ἀνατολῆς. Οι τελευταῖοι 5 τόμοι περιέχουν θέματα παρμένα ἀποκλειστικά ὅπο τίς ‘Ἐβραϊκές Κοινότητες τῆς Ἐλλάδας καὶ Ἰδιαίτερα τῆς Θεσσαλονίκης. Οι ἑκάστοτες είναι στά ἐβραϊκά καὶ συνοδεύονται μὲν μιά σύντομη περίληψη στά ἀγγλικά. ‘Ο 5ος τόμος περιλαμβάνει τίς παρακάτω μελέτες.

● ΜΕΪΡ ΜΠΕΝΑΓΙΑΟΥ: ‘Ο ραββίνος τῆς Θεσσαλονίκης Σεμουέλ Σαλέμ

‘Ο ραββίνος Σεμουέλ Σαλέμ (1685 – 1760) είναι γνωστός γιά τό βιβλίο του «Μέλεχ Σαλέμ» (Θεσ/νίκη 1769) βιβλίο θεολογικό, πού περικλείει διάσπαρτες πολύτιμες πληροφορίες γιά τήν ἐμπορική δραστηριότητα τῆς πόλης καὶ ἴδιαίτερα γιά τίς ἔξαγωγές τοῦ καπνοῦ, τοῦ μπαμπακιού καὶ τοῦ μπαρουτιού.

● ΔΑΒΙΔ ΜΠΕΝΒΕΝΙΣΤΗ: ‘Επισκέψεις ραββίνων ἀπό τό ‘Ἐρετς Γισραέλ στήν Κέρκυρα (1722 – 1789).

Οι ραββίνοι τῆς Γῆς τοῦ Ἰσραήλ περιόδευαν συχνά στίς ἐβραϊκές κοινότητες γιά νά ἀναπτύξουν δεσμούς ἀνάμεσα στόν ἐβραϊκό λαό τῆς διασπορᾶς καὶ τά θρησκευτικά κέντρα τῆς Γῆς τοῦ Ἰσραήλ, πού ἀκμάζαν στήν Ἱερουσαλήμ, στή Σαφέδ, στήν Τιβερίαδα καὶ στή Χεβρών. ‘Εκαναν κηρύγματα καὶ μάζευαν τίς εἰσφορές γιά τή συντήρηση τῶν θρησκευτικῶν Ἀκαδημιῶν. Τό ἄρθρο ἀναφέρεται σέ δέκα επισκέψεις στήν Κέρκυρα.

● SIMON SCHWARZFUCHS: ‘Ο ἀνταγωνισμός ἀνάμεσα στούς Γάλλους καὶ τούς Ἐβραίους ἐ μόρους στό λιμάνι τῆς Θεσσαλονίκης.

‘Ο συγγραφέας δημοσιεύει ἔξι γαλλικά ἔγγραφα τῶν χρόνων 1719 – 1726, στά ὅποια οι Γάλλοι ἐμποροὶ τῆς Θεσσαλονίκης, πού ἀπολάμβαναν τά προνόμια τῶν διομολογήσεων, ζητοῦν νά μειωθεῖ ἡ δραστηριότητα τῶν Ἐβραίων στήν ἔξαγωγές τοῦ μαλλιοῦ ἀπό τό λιμάνι τῆς πόλης.

● ΑΒΡΑΑΜ ΣΑΟΥΛ ΑΜΑΡΙΔΙΟ: ‘Οι φιλανθρωπικές ὁριανώσεις τῆς Θεσσαλονίκης.

‘Η κοινοτική ὁργάνωση στή Θεσσαλονίκη ἦταν ἀπό τίς καλύτερες στόν ἐβραϊκό κόσμο. ‘Απαριθμοῦνται ἔντεκα φιλανθρωπικά, ἐκπαιδευτικά καὶ ἐπαγγελματικά σωματεῖα πού λειτουργοῦσαν στήν πόλη στής ἀρχές τοῦ αιώνα.

● ΔΑΒΙΔ ΦΑΡΧΙ: ‘Οι Ἐβραῖοι τῆς Θεσσαλονίκης καὶ ἡ ἐπανάσταση τῶν Νεοτούρκων.

‘Ἐνδιαφέρουσα μελέτη πού ἀξιοποιεῖ τίς πληροφορίες μᾶς συλλογῆς φυλλαδίων (ἀνακοινώσεις, μανιφέστα κ.ά.) πού κυκλοφόρησαν στή Θεσσαλονίκη τό 1908 καὶ δείχνει τήν πρόσκαιρη εύφορια τῶν ραγιάδων ἀπό τίς φιλελεύθερες ἔξαγγελίες τῶν Νεοτούρκων.

● ΜΟΣΙΕ ΑΤΤΙΑΣ: ‘Ο πλανόδιος ραψωδός τῆς Θεσσαλονίκης Γιακώβ Γιονά.

‘Ολη ἡ ἐβραϊκή Θεσσαλονίκη είχε γνωρίσει στό δεύτερο μισό τοῦ περασμένου αιώνα τόν Γιακώβ Γιονά, ἔναν ἀπό καὶ σχεδόν ἀγράμματο στιχοπλόκο, πού ἔκανε χρέο

«κήρυκα» καί γυρνούσε στίς γειτονιές γιά νά άναγγείλει τίς γιορτές ή νά προσκαλέσει δινομαστικά τούς καλεσμένους στίς τελετές τοῦ γάμου καί τοῦ Μπερίθ - Μιλά. Ό Γιονά ξεχώριζε από τούς άλλους «κράχτες» γιατί τά καλέσματά του γίνονταν μέ διασκεδαστικούς στίχους. Ή φήμη του έπειζε γιατί περιμάζεψε καί τύπωσε σ' ένα βιβλιαράκι 28 παλιές Ισπανικές «ρομάντσες» καί «COMPLAS» (τραγούδια γιά το Πέσαχ καί το Σαβουώθ), 6 στιχουργήματα άγνωστων ποιητῶν καί 8 τοῦ Γιονά, μέ θέματα τίς μεγάλες πυρκαγιές τῆς Θεσαλονίκης τοῦ 1877 καί τοῦ 1890, τό χαλάζι τοῦ 1898, τούς σεισμούς τῆς έποχής έκεινης καί άλλα γεγονότα.

● **ΔΑΒΙΔ ΜΠΕΝΒΕΝΙΣΤΙ:** «Υμνοι πολύγλωσσοι.

Ο κ. Μπενβενίστη συνέλεξε από χειρόγραφα 15 μικρά τραγούδια συνθεμένα από πολύγλωσσους στίχους. Ό πρώτος στίχος είναι στά έβραικά, ένων οι άλλοι είναι στά Ισπανικά, στά τουρκικά καί στά έλληνικά. Τά τραγούδια κυκλοφορούσαν στά Βαλκάνια τόν 180 αιώνα.

● **ΙΩΣΗΦ ΜΑΤΣΑ:** «Εβραιο - έλληνικά τραγούδια.

Η συλλογή περιέχει 25 τραγούδια τῶν έλληνοφώνων κοινοτήτων καί 7 θρήνους γιά τήν έπετειο τῆς καταστροφῆς τῆς Ιερουσαλήμ, εισαγωγή, κείμενο μέ έβραικά γράμματα, όπως βρέθηκε στά παλιά χειρόγραφα, καί μετάφραση στά έβραικά. Από τά τραγούδια έχουν δημοσιευθεῖ τά πιό πολλά σέ έλληνική έκδοση, ένων οι θρήνοι είναι άνεκδοτοι. Θρηνοῦν σέ καθάριους δεκαπεντασύλλαβους έλληνικούς στίχους τό χαμό τῆς Αγίας Πόλης καί δείχνουν πόσο οι πρόγονοι μας ήταν έξοικειωμένοι μέ τό έλληνικό τραγούδι από τόν 150 αιώνα.

● Οι έρευνητές **ΜΟΣΙΕ ΑΛΤΜΠΑΟΥΕΡ** καί **ΓΙΑΑΚΩΒ ΜΠΑΡΟΥΧ ΣΙΜΠΗ** δημοσιεύουν ένα **Έβραιο - έλληνικό γλωσσάριο** από χειρόγραφο τοῦ 1850, πού καταγράφει στήν δημιουργένη έλληνική διάλεκτο τῆς Ήπείρου τίς δύσκολες λέξεις τῶν ποιητικῶν βιβλίων τοῦ ΤΑΝΑΧ. Ή έπιστημονική έπειξεργασία τοῦ θέματος δόγχει στή διαπίστωση πώς συνεχίζοταν η παράδοση τῶν έλληνοεβραίων, πού διδάσκονταν τά ιερά τους κείμενα στή γλώσσα πού μιλούσαν, παράδοση πού ἀρχίσε μέ τή μετάφραση τῶν 70, συνεχίζεται στούς βυζαντινούς χρόνους μέ τίς μεταφράσεις τοῦ 'Ιωβ τοῦ 'Ιωνᾶ, τῆς Πεντατεύχου τῆς Κωνσταντινούπολης (1547) καί πολλῶν άλλων, πού δέν διασώθηκαν. Ή μελέτη προσφέρει πολύτιμα στοιχεῖα στή Γλωσσολογία γιά τούς παλιούς γλωσσικούς τύπους καί στήν έρμηνεία τῆς Βίβλου γιά τήν καλύτερη κατανόηση σέ δρισμένα δυσεξήγητα χωρία.

Ι. Μάτσας

ΓΙΩΣΕΦ ΕΛΙΓΙΑ: Ποίηση. Μεταφράσεις: *Άσμα Άσμάτων — Ψαλμοί — Νεώτεροι Έβραιοι ποιηταί. Β' έκδοση. Αθήνα, Δωδώνη, 1981 Σελ. 206.*

Τό όνομα τοῦ Γιωσέφ Ελιγιά, τοῦ έλληνοεβραίου λυρικού ποιητή καί βαθυστόχαστου πνευματικού άνθρωπου, είναι ίδιαίτερα προσφιλές καί σχισισέβαστο σέ μάς τούς Ήπειρωτες καί ίδιαίτερα τούς Γιαννιώτες, γιατί δ' Ελιγιά — Ιωσήφ Ήλια Καπούλιας τό πραγματικό του όνομα — γεννήθηκε στόν τόπο μας, μεγάλωσε σ' αὐτόν καί στά Γιάννινα ξεκίνησε τήν πνευματική πορεία του — τήν τόσο σύντομη — γιά τήν ίδιαν Ιερουσαλήμ τῆς τέχνης. Αγάπησε τά Γιάννινα, τά τραγούδησε μέ γλυκούς νοσταλγικούς φθόγγους καί κάθε ξενιτεμένος δταν γυρίζει στά Γιάννινα καί άντικρύζει τή λίμνη θυμάται τούς στίχους τοῦ Ελιγιά:

Σέ ξαναβλέπω λιόκαλλη Παρμβώτιδα καί πάλι

Ω άντιφεγγιά τοῦ ίδανικοῦ

Κι άναγαλλιάζει μου ή ψυχή στό πέτρινο άκρογιάλι καί στό καθάριο πνεῦμα τοῦ γλαυκοῦ.

Τόν άγαπησαν δημος καί τά Γιάννινα, καί σταν ζοῦσε καί μεταθανάτια. Καί δρόμο έχουν μετονομάσει καί τήν προτομή του έστησαν στό Αλσος τῶν Ποιητῶν καί διαλέξεις δινονται συχνά γιά τή ζωή καί τό έργο του.

Δικαιολογημένα, λοιπόν, δη πειρώτης έκδότης Βαγγέλης Κ. Λάζος, τῆς «Δωδώνης», φέρνει «καί πάλι στό προσκήνιο τῆς έπικαιρότητας ένα έργο πού τιμᾶ τά νεοελληνικά γράμματα καί συνεχίζει δησιά τή μεγάλη πνευματική παράδοση τῆς Ήπείρου», όπως λέει στόν έπιγραμματικό του πρόλογο, πού τελειώνει μέ τή διαπίστωση «πώς μιά τέτοια έπανεκδοση άποτελεί ύπολογίσιμη συμβολή γιά τήν άνανεωμένη γνωριμία μέ τό έργο ένός διαλεχτού τέκνου τῆς Ήπείρου».

Πέρα δημος από τόν ίδιαίτερο σύνδεσμο του μέ τήν Ήπείρο καί τά Γιάννινα δι Γιωσέφ Ελιγιά άνήκει σ' ολη τήν Ελλάδα. Παρά τή λιγόχρονη ζωή του — πέθανε τό 1931 σέ ηλικια 30 χρονῶν — άφησε ένα τρυφερό ποιητικό έργο, «έλάσσονος» βέβαια τόνου, άλλα ίκανον νά συγκινεί πάντα μέ τή λεπτή εύαισθησία καί τό βαθύ άνθρωποσ του, «ένα έργο μέ τόση ειλικρίνεια καί πίστη σέ μιά καλύτερη τύχη τοῦ άνθρωπου», όπως έγραψε δι Βάρναλης. Ό κ. Κ. Δημαράς σέ μιά του έπιφυλλίδα, στήν «Πρωιά» 1.8.1931, νεκρολογώντας τον σημείωνε: «Αύτος ήταν δι άνθρωπος πού, σβήνοντας, λιγόστεψε τίς ήθικές δυνάμεις τοῦ κόσμου, όπου ζούμε». «Έχαθη ένα κόσμημα από τήν περιουσία μας, πού έχει τόση άναγκη προσώπων γιά νά τήν πλουτίζουν», ύπογράμμιζε δι Κωστής Παλαμάς.

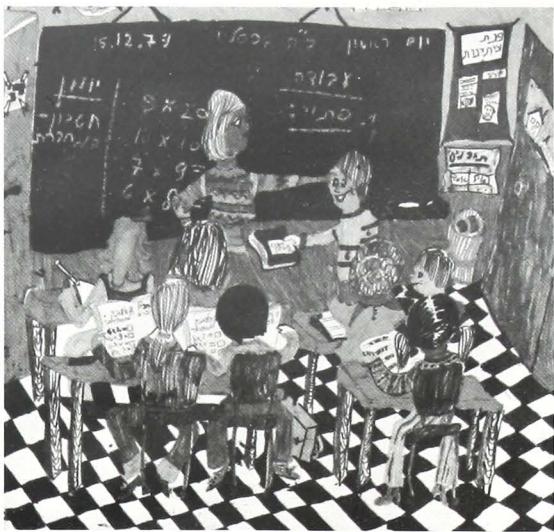
«Εταί διξιολογούμενο τό έργο τοῦ Ελιγιά παρουσιάζει γενικότερο ένδιαφέρον καί γιά τούς νέους, πού γιά νά δημιουργήσουν κάτι καλύτερο στά γράμματα πρέπει νά άφομιώσουν δημιουργικά τό παρελθόν καί νά στηριχτούν βασικά σ' οτι δι άνθρωπος συμβολή έθνικό πνευματικό κεφάλαιο. Από τήν άποψη αύτή τό βιβλίο τοῦ Γιωσέφ Ελιγιά, σέ μιά έντυπωσιακή καλαίσθητη έκδοση, έχει μεγάλη ωφελιμότητα γιά τά νεοελληνικά γράμματα, γιατί άλλες έκδόσεις μέ ποιήματα τοῦ Ελιγιά έχουν από καιρό έξαντλησι.

Έπιμελητής τῆς έκδοσης δη ποιητής Γιώργος Ζωγραφάκης, πού έχει έπιμεληθεί καί τέσσερις άλλες προηγούμενες έκδόσεις έργων τοῦ Ελιγιά καί είναι έμβριθής γνώστης τοῦ έργου του. Ή Χρυσάνθη Ζιτσαία μιλώντας γιά τά «Έβραικά μελετήματα», πού έπιμελήθηκε πάλι δι κ. Γ. Ζωγραφάκης, γράφει χαρακτηριστικά: «Άφιέρωσε πολλή από τήν πνευματική του δραστηριότητα καί τή ζωή του δ Γ.Ζ. γιά τή συγκέντρωση, τή μελέτη, τήν παρουσίαση πολλών έργων τού πρόωρα χαμένου Ελιγιά. Πραγματικά έπεισε σέ πολύ καλά χέρια. Ή άτυχος στή ζωή διανοητής, στάθηκε τυχερός μετά τό θάνατο».

Τίς προλογικές σελίδες τοῦ έργου, 5-22, δη πειρητής καλύπτει μέ μιά μικρή εισαγωγή, ένα βιογραφικό σημείωμα καί μιά άνθολογία κρίσεων γιά τό έργο του. Στό σημείο αύτό πρέπει νά σημειώσω ότι δι άπογραφόμενος δέν μένω ίκανοποιημένος από τό μέρος αὐτό. Περίμενα μιά συνθετική μελέτη μέ τίς ίδιες σελίδες, πού θά μάς έδινε τά κύρια χαρακτηριστικά από τή ζωή καί τό έργο τοῦ ποιητή τοῦ «Ιησοῦ» — πολύ ευστοχα όρχιζε μ' αὐτό ή άνθολόγηση — καί θά κατατόπιζε τό νέο άναγνώστη. Ή μελέτη αύτή άσφαλως θά ήταν πληρέστερη, μιά καί δι κ. Ζωγραφάκης άσχολήθηκε συστηματικά μέ τόν Ελιγιά. Κι άπορω πώς δέν τό έκανε.

Μέ έρχεται τό έργο τοῦ ποιητή νά μάς μυήσει στή μυ-

Αφιέρωμα στό "Αουσβίτς"

Τό Σχολείο. Σχέδιο της Inbar Haruvit, που ζει στήν Ιερουσαλήμ, ηλικίας 10 έτών.

"Ενα πρωϊνό τόσο θαμπό, τόσο χλωμό,
ξεκίνησα γιά τό σκληρό αύτό στρατόπεδο.
Σ' όλη τή διαδρομή μ' ἀκολουθούσε κι ή βροχή,
ένω ένοιωθα κι έγώ σάν κατάδικος,
που πήγαινα σ' αύτό.

★ ★ ★

Μόλις πάτησα τό πόδι μου έκει
ένοιωσα μιά θλίψη στήν ψυχή.
Μόλις είδα τούς σωρούς ἀπ' τά μαλλιά,

κι ἀντίκρυσα τά κούφια τά κελλιά,
μόλις είδα τ' ἄμοιρα δόστα,
ἔγειρα σάν ένα δένδρο μέσ' τήν παγωνιά.
Κι έτσι ἤρχισαν τά δάκρυα νά κυλοῦν ζεστά
γι' αύτούς που χάθηκαν
μέ μέσα βασανιστικά.
μή μπορώντας ν' ἀποφύγουν τή σκληρή ἀπανθρωπία.

"Ετσι μέσα στήν πυκνή βροχή
συνέχισαν ν' ακολουθῶ σιωπηλή
τήν περιήγηση αύτή τήν τρομερή.
Κατάλαβα λοιπόν καλά,
γι' ὅλη μά φορά,
πώς οὕτε τό στρατόπεδο αύτό,
μά οὕτε οί σωροί ἀπ' τά μαλλιά
και τά μαύρα βρώμικα κελλιά,
μποροῦν νά σβήσουν
τήν ἀγάπη μου μέσ' τήν καρδιά
γιά Έβραίους, Εύρωπαίους,
Μαύρους καί Λευκούς,
ἀνθρώπους δάσημους, μικρούς
φτωχούς, πλούσιους καί δυνατούς.

★ ★ ★

"Έτσι χαιρετίζοντας τώρα τό ΑΟΥΣΒΙΤΣ ἀπό μακρά
αἰσθάνομαι πώς ποτέ δέν είναι ἀργά,
νά πάρω πίσω αύτό πού έχασαν «αύτοί»,
μέ τόν ἀγώνα καί τή πάλη στή ζωή.

Χαρίκλεια Λιβιέρη

(16 έτών)

"Άνω Βούλα

στική του ούσια καί τό άναερο ψυχικό του κλίμα. Νομίζω πώς τό πρώτο ποίημα, μέ τό διποτό ἀρχίζει ή ἀνθολογία τοῦ ποιητικοῦ ἔργου τοῦ 'Ελιγιά, μᾶς δίνει καί τήν πεμπτουσία καί τό είδος τῆς ποίησης τοῦ 'Ελιγιά. Δέν κρίνω ἀστοχο νά τό παραθέσω δόλκληρο:

'Απόψε ἥρθα κι έγυ ύλυκε ἀδερφέ τής Ναζωραίας
βάρβαρα πάθη πνήγοντας ἐντός μου κι ἄγρια μίση
νά κλάψω μπρός σ' τό αιμόφυρτο κορμί τής πλέον ὠράλας
ψυχῆς, πού ἔχει ποτέ στόν Κόσμο ἐτούτο ἀνθεβολήσει.
Τής Γαλιλαίας κρίνε σεμνέ, πρός τό λευκό τό φῶς σου
πόσες φορές φτερούγισαν τών ταπεινών οι 'Ελπίδες!
Πλήθη σταυροί κατάντικρι στηρήκαν στό δικό σου:
δικοί καί ξένοι οι Φαρισαῖοι, ἀλί κι οι Σταυρωτῆδες.
Δέν είσαι δ πρώτος, μήτε κι δ στερνός 'Εσταυρωμένος
γλυκέ 'Ιησοῦ, στόν κόσμο αύτόν τής πίκρας καί τού φτόνου'
κι ὅμως ή δόξα σου ἀσπιλη μέσ' τών θνητῶν τό γένος:
Εἶσαι, δέν είσαι γιός Θεοῦ, μά εἶσαι ὁ Θέός τοῦ πόνου!

(Δημοσιεύτηκε στή «Νέα Έστια» 1930, τεύχος 88, 15/8)

Στήν ἀρχή τοῦ ποιήματος παρατίθεται ένα σχετικό τοιτά τοῦ φιλελεύθερου ραββίνου E. Hymans.

Τά ἀνθολογούμενα ποιήματα είναι χωρισμένα σέ 11 μέρη καί προέρχονται ἀπό δημοσιεύσεις σέ περιοδικά κλπ. Τά τελευταῖα είναι μεταφράσεις ἀπό έβραικά καί ἄλλους ποιητές καί δείχνεται ἀπό αύτά ή τέλεια γνώση τής έβραικῆς καί τής γαλλικῆς ἀπό τόν πρώτα χαμένο ποιητή, πού

ἄν τερμάτιζε κανονικά τό βίο του ἀσφαλῶς θά ἄφηνε ἔνα μεγάλο καί πλατύ ἔργο. Καί μόνο δύν μετάφραζε τή Βίβλο στήν Ἑλληνική γλώσσα, ἔγραψε δ ἄλλος 'Ηπειρώτης, δ Τέλλος 'Ἄγρας, θά ἔστηνε ἔνα Ἑλληνικό μνημεῖο.

Μά δ 'Ελιγιά δέν δλοκλήρωσε τό ἔργο του, γιατί ὅλη του ή ζωή στάθηκε δύσνηρη καί βασανιστική. Τά παιδικά του χρόνια, πού πέρασαν σέ πατρική ὁρφάνια, στέρηση καί φτωχεία, ή νυχτοήμερη μελέτη, πού ἀρχίζει ἀπό τά μαθητικά του χρόνια, δ κατατρέγμος του ἀπό τούς Έβραιους τῶν Γιαννίνων, σέ ἀντίθεση μέ τή θερμή ἀγάπη καί στοργή πού τοῦ ἔδειχναν οι Γιαννιώτες Χριστιανοί, ἀδυνάτισαν τόν δργανισμό του καί ἔτσι δέν μπόρεσε νά ἀντέξει σ' ἔναν κοιλιακό τύφο, ἀπό τόν διποτό προσβλήθηκε στό Κιλκίς, δ που ὑπηρετοῦσε ως καθηγητής τής γαλλικῆς. Τόν μετέφεραν στήν 'Αθήνα καί οι πνευματικοί ἀνθρωποι κινητοποιήθηκαν νά τόν βάλουν στόν «Εὔαγγελισμό», μά δ χάρος στάθηκε ἀσπλαχνος καί τόν ἤρπαξε στής 29 Ιουλίου τοῦ 1931.

"Ένα μεγάλο εύχαριστώ ἀξίζει στόν κ. Βαγγέλη Κ. Λάζο καί στόν κ. Γ. Ζωγραφάκη, γιατί μέ τόν τόμο πού μᾶς ἔδωσαν μᾶς φέρνουν σέ ἐπαφή μέ τόν Γιωσέφ 'Ελιγιά, πού στά ἔργα του, ποιητικά καί πεζά, συνταίριασε ἀρμονικά τό Ἑλληνικό πνεῦμα μέ τή βιβλική παράδοση.

ΒΑΣΙΛΗΣ Χ. ΜΑΚΗΣ

